

JAAROVERZICHT 2007

INLEIDING

*'Bevestig Gij het werk onzer handen over ons,
ja, het werk onzer handen, bevestig dat.'*

Zo luidde het slot van het jaaroverzicht 2006. Het is het gebed van Mozes, de man Gods.

Waarom beginnen we een nieuw jaaroverzicht met diezelfde woorden?

In de eerste plaats maakt een jaaroverzicht het werk van onze kerkelijke handen zichtbaar. Althans, een deel van dat werk. Dat deel, dat zichtbaar is, dat in het oog springt, dat de (kerkelijke) pers 'haalt'. Want een jaaroverzicht maakt het werk van de prediking (zondag aan zondag in alle gemeenten), van het pastoraat (hoeveel pastorale gesprekken worden er gevoerd in een jaar?) en van de catechese (hoeveel groepen en hoeveel uren waren er?) niet zichtbaar. En, om nog een laag dieper te gaan, een jaaroverzicht maakt al helemaal niet het werk van de Heilige Geest zichtbaar. Zijn werk is niet in onze woorden, feiten en cijfers te vangen.

Een jaaroverzicht laat zien: dit was het werk, dat gedaan werd.

In de tweede plaats beginnen we het jaaroverzicht 2007 met het gebed van Mozes om daarmee aan te geven: dit is het werk dat wij gedaan hebben, maar wat heeft het voor zin, als God de Here zelf het niet bevestigt?

Dankbaar voor alles wat gebeuren mocht – en wie de volgende pagina's leest, zal zeggen: het was niet weinig –, bidden we: Here, wilt U het gebruiken voor uw Koninkrijk? Dan alleen wordt het werk bevestigd en houdt het stand.

We beginnen de rondgang door 2007 bij de plaatselijke kerken – daar klopt immers het hart van het kerkelijke leven!

Bij de plaatselijke kerken komen ook de kerkleden en de dienaren van de kerk ter sprake. We noemen ook enkele bijeenkomsten, die niet vallen onder verantwoordelijkheid van een deputaatschap of een bond. Ook de getallen van de statistieken krijgen een kort commentaar en we noemen enkele in het oog springende publicaties.

Bij het werk van onze handen behoren ook de kerkelijke vergaderingen. Daarin kijken we terug op de generale synode.

De volgende onderdelen zijn bekend. We gaan het werk langs van de deputaatschappen, de bonden, de algemene verenigingen, de stichtingen, de werkgroepen en de comités en commissies.

Het laatste onderdeel van het jaaroverzicht is bestemd voor de dertien jubilerende dienaren van het Woord.

PLAATSELIJKE KERKEN

Kerken

In dit onderdeel noemen we in de volgorde van de classes de kerken die in het nieuws kwamen door – om een paar dingen te noemen – instituering, opheffing, verbouwing van het kerkgebouw of de aanschaf van een orgel.

Op 11 maart werd de kerk van **Kantens** als zelfstandige gemeente geïnstitueerd. Ds. P.C. de Lange werd in dezelfde dienst bevestigd tot predikant van de nieuwe gemeente.

Zuidlaren bestond op 12 december 25 jaar; op zondag 16 december gingen de di. M.W. Vrijhof en A. Brons als oud-predikanten voor in de diensten.

Na 111 jaar kerk geweest te zijn werd op 26 augustus in **De Krim** de laatste dienst gehouden onder leiding van ds. S. Otten van Assen. Vanuit de woorden van Openbaring 22,17 was het thema van de dienst 'Beëindigen met de bede om de Bruidegom'.

De kerkenraden van **Lutten en Noordscheschut** sloten een overeenkomst om samen te werken; de predikant van Noordscheschut zal 25% van zijn tijd besteden in de gemeente van Lutten, vooral om haar bij te staan in verband met de verhuizing naar Hardenberg.

De gemeente van **Nieuweroord/Nieuw-Balinge** bestond op 20 mei 100 jaar. Er werd een feestelijke avond vol dankbaarheid gehouden. Het op die avond gepresenteerde jubileumboek komt hieronder nog ter sprake.

Op 28 januari werd in **Heerenveen** de afsluitende dienst gehouden. Ds. B. Witzier preekte over 1 Petrus 2,5.

Voor de gemeente van **Sneek** werd 2 december een bijzondere zondag. Omdat het verenigingsgebouw 'Spes' afgebroken en opnieuw opgebouwd wordt, zal de samenwerkingsgemeente acht maanden 'kerken' in de oude jeugherberg in Sneek. In de morgendienst ging de oud-Sneker ds. M. Oppenhuizen van Apeldoorn-Zuid voor. Na de dienst ontving zijn moeder een koninklijke onderscheiding. Daarover straks bij 'kerkleiden' meer.

De gemeente van **Emmeloord**, die in december 2006 haar intrek had genomen in het nieuwe kerkgebouw De Hoeksteen, nam het op 13 januari 2007 officieel in gebruik.

Na 46 jaar vacant te zijn geweest ontving de gemeente van **Hattem** het bericht, dat kand. R. Jansen het beroep aangenomen had.

In **Lelystad** werd op 8 september een feestelijke bijeenkomst gehouden, omdat het 35 jaar geleden was dat de Christelijke Gereformeerde Kerk en de Nederlands Gereformeerde Kerk gezamenlijke diensten gingen houden.

In de Noorderkerk in **Zwolle** werd een vier meter hoog houten kruis geplaatst. Het hout is afkomstig van een tweeduizend jaar oude boom, die in klei- en veenlagen bewaard is gebleven.

De gemeente van **Amersfoort** stond stil bij het feit, dat zij voor haar gemeentelijk leven al 40 jaar gebruik maakt van de Ichthuskerk. Op zich een reden om dankbaar voor te zijn. Het karakteristieke gebouw in de binnenstad van Amersfoort is jarenlang de vergaderkerk van de CGK geweest. Hoeveel vergaderingen van deputaatschappen, bonden, commissies, werkgroepen zullen er, naast de generale synode van 1980 gehouden zijn?

Bennekom vierde het gouden jubileum. Op 30 juli was het 50 jaar geleden, dat de gemeente geïnstitueerd werd. Het jubileumboek komt hieronder nog ter sprake.

De gemeente van **Ermelo** nam op 10 november de uitgebreide vergader- en verenigingsruimte in gebruik: een voltooiing van de nieuwbouw van 1994.

Twee weken daarvoor, 27 oktober, had in de moedergemeente **Harderwijk** de feestelijke opening plaats van de vernieuwde bijgebouwen.

Entree bijgebouwen Harderwijk

De predikant van de **Veenendaalse Bethelkerk**, ds. J. van Langevelde nam een beroep aan en daardoor kwam het aantal vacatures op twee in de grote gemeente. Op één zondag werden twee beroepen uitgebracht – op ds. A. van de Bovekamp te Mussel en op ds. L.C. Buijs te Groningen. Dat één gemeente twee beroepen uitbracht op één dag was eerder voorgekomen; dat beide beroepen predikanten het beroep aannamen niet.

En wat de **Veenendaalse Pniëlkerk** betreft: de eerste paal werd geslagen voor een nieuw gebouw, waarin ook het Dienstenbureau een onderkomen krijgt.

De leden van **Apeldoorn-Oost** verwelkomden op zaterdag 27 september de eerste bewoners van de nieuwe wijk Zuidbroek met een speciale Apeldoornse versie van de Citybijbel.

In de gemeente van **Doesburg** werd herdacht, dat het op 21 december 150 jaar geleden was dat er in die plaats een Christelijke Afgescheiden Gemeente tot openbaring kwam. Hoewel er vanuit die gebeurtenis een lijn te trekken is naar de huidige gemeente, kan – historisch gezien – niet gezegd worden, dat de gemeente van Doesburg 150 jaar oud is.

Doetinchem vierde op 7 januari het zilveren jubileum; in het najaar verscheen een jubileumboekje.

De gemeente van **Culemborg** nam op 25 mei het nieuwe kerkgebouw 'De Ark' in gebruik. Op deze feestelijke avond mediteerde drs. L.A. den Butter over Hebréeën 11,7.

Het initiatief van gemeente-stichting van de kerk van **Amsterdam 'Via Nova'** is sinds Pinksteren officieel van start gegaan als christelijke gemeente; sinds Pasen 2006 werden er op de zondagmiddag samenkomsten gehouden in de Vondelkerk in Amsterdam – eerst maandelijks, toen tweewekelijks en sinds Pasen wekelijks.

Interieur De Ark te Culemborg

De wijkgemeente van **Amsterdam-Nieuw-West 'Hoop voor Noord'** werd door de classis Amsterdam aangewezen als zendingsgemeente naar art 21 ko.

De beide **Hilversumse kerken (De Pniëlgemeente en de Rehobothgemeente**, voorheen respectievelijk Hilversum-Centrum en Hilversum-Oost) vierden op 24 juni in een gezamenlijke jubileumdienst het honderdjarig bestaan onder het thema 'Ruimte voor het aangezicht van de Heer'.

De kerk van **Huizen** bestond op 24 november 75 jaar.

Het kerkgebouw van **Gouda**, verscholen achter een grachtenpand aan de Hoge Gouwe, werd in een half jaar tijd compleet gerenoveerd. Dat was noodzakelijk om bouwtechnische redenen, maar het heeft ook gezorgd voor meer gebruiksmogelijkheden. Op 28 januari werd het vernieuwde kerkgebouw weer officieel in gebruik genomen.

Op 18 maart werden in **Leiden** de laatste diensten gehouden in de Opstandingskerk aan de Steenschuur; ruim honderd jaar is de kerk in gebruik geweest. Vanaf 1 april komt de gemeente samen in de Opstandingskerk aan de Aerent Brunstraat, die na renovatiewerkzaamheden op 15 september officieel in gebruik genomen werd.

De gemeente van **Zoetermeer** beleefde twee bijzonder data: op 7 januari werd gevierd, dat de gemeente op 1 januari een federatie was aangegaan met de

Nederlands Gereformeerde Kerk; op 14 oktober werd het nieuwe kerkgebouw De Lichtzijde in gebruik genomen.

Op 3 december was het honderd jaar geleden, dat de kerk van **Den Helder** geïnstituëerd werd.

De groeiende gemeente van **Hoofddorp** benoemde per 1 oktober drs. Marjoleijn Dees als jeugdwerker.

In de kerk van **Breda** ging met ingang van 4 januari br. Joost Slagboom twee dagen per week aan het werk als missionair werker. Op 14 november schonk de burgerlijke gemeente aan het project 'Open Kerk' een FMO-subsidie (Fonds Maatschappelijke Ontwikkeling) van € 35.800.

Monumentale kerkgebouwen vind je bij de afgescheiden kerken niet, maar de kerk van **Dordrecht-Centrum** is een rijksmonument. Tien jaar geleden werd besloten de kerk te renoveren en te reconstrueren naar de oorspronkelijke situatie. Nadat renovatie en reconstructie voltooid waren, werd op 7 april een open dag gehouden.

De gemeente van **'s-Gravenmoer** nam op 23 september afscheid van familie D. Blijven, die, uitgezonden vanuit 's-Gravenmoer, ruim zes jaar in Mozambique gewerkt heeft.

Op 20 december was het vijftig jaar geleden, dat de gemeente van **Zierikzee** het monumentale Van Vulpenorgel in gebruik nam. Ter gelegenheid van dit jubileum werd een concertserie georganiseerd en een cd uitgebracht (Soli Deo Gloria, 50 jaar kerkmuziek in de Christelijke Gereformeerde Kerk te Zierikzee), waarop de klank van het orgel als solo-instrument en bij de begeleiding van de samenzang is vastgelegd.

De gemeente van **Ridderkerk** nam in de zomer een ander kerkorgel in gebruik – een feestelijk gebeuren. Een schaduw daarover was het bericht, dat het gebouw misschien gesloopt moet worden voor de aanleg van een tramlijn.

Schiedam nam op zondag 1 juli afscheid van de emerituspredikant van Rotterdam-West, W. van Sorge, die na zijn emeritering vijf jaar bijstand in pastoraat verleende in Schiedam. In de kleiner wordende en vergrijzende gemeente deed hij in deze periode het volledige werk van een predikant.

Spijkenisse vierde op 22 november het veertigjarig bestaan en gaf ter gelegenheid van dat jubileum een herdenkingsboekje uit; drie weken later, op 14 december, werd een geheel gerenoveerd orgel in gebruik genomen.

De gemeente van **Zuidland** bestond op 16 juni 75 jaar.

Het gerenoveerde orgel van Spijkenisse

Kerkleden

Organisten

Predikanten mogen soms jubilea vieren, waarin zij terugkijken op vele jaren dienst in de kerken; aan het slot van dit jaaroverzicht worden er dertien genoemd. Maar ook organisten doen soms heel lang dienst. Br. M. van de Velde te 's-Gravenmoer was 45 jaar organist. Br. Dick Verdouw te Nunspeet kwam daar nog royaal voorbij: 60 jaar organist, maar hij was dan ook al heel jong begonnen. Br. Verdouw is ook de vaste begeleider van de samenzang van de generale synode.

Promoties

Op 20 maart promoveerde te Amsterdam zr. Mirjam Oosterman. Zij deed onderzoek naar de band tussen kind en pleegouders.

Op 20 april verdedigde zr. Hanneke Visser-van Balen aan de Universiteit van Utrecht haar dissertatie die een onderzoek bevatte naar de psychosociale consequenties van groeihormoonbehandeling bij lichamelijk gezonde kinderen met een kleine lengte.

Op 23 mei kreeg br F.J. de Jong uit Oud-Beijerland de doctorsbul na zijn promotie aan Erasmus Universiteit te Rotterdam. Hij onderzocht mogelijke oorzaken van dementie.

Koninklijke onderscheidingen

In 2007 waren er anderhalf maal zoveel koninklijke onderscheidingen als in 2006. We noemen met dankbaarheid de namen van broeders en zusters, die, naar het woord van de apostel, van de overheid lof ontvingen. Er zijn er bij die zich in de plaatselijke kerk en gemeenschap verdienstelijk gemaakt hebben, er zijn er ook die geëerd worden om het werk dat zij in breder kerkelijk verband deden.

We noemen – alfabetisch – eerst de benoemingen tot lid in de orde van Oranje Nassau: br. H. Albers ('s-Hertogenbosch); br. D. van Ancum (Hilversum-Pniëlgemeente), die 25 jaar penningmeester van de kerk was; zr. D. van der Beek-Jongkind (Nunspeet), die 50 jaar actief was in christelijk vrouwenwerk in Naarden, Zwartsluis en Nunspeet; br. K van de Berg (Urk-Maranatha), die 30 jaar deel uitmaakte van de vrijwillige brandweer; zr. J. Boer (Slidrecht-Bethel), die vele jaren presidentte van vrouwenvereniging Febe was; br. A. Brasz (Hilversum-Pniëlgemeente), die ruim 30 jaar organist was; br. en zr. Breunesse-Kartodikoro (Baarn), die zich inzetten voor hulpverlening en vaste collectanten zijn voor allerlei doelen; zr. G. Broersma-Vrieling (Lelystad), die 25 jaar actief was in de Unie van Vrijwilligers, in de kerkelijke gemeente, in het onderwijs en in de koorvereniging; br. H. Brouwer (Delfzijl), die scriba en wijkouderling was en nog veel ander kerkelijk werk deed; br. S. Eisma (Zwaagwesteinde) voor zijn werk in kerk, politiek en maatschappij; br. P. van der Ham (Noordeloos) voor zijn werk in de kerk (39 jaar kerkenraadslid), in het onderwijs en in de gemeentepolitiek; br. A. Harkema (Delfzijl), die ouderling en catecheet was;

br P. de Jong (Slidrecht, Bethel), die pastoraal werker, ouderling en voorzitter van de mannenvereniging was; in breder kerkelijk verband lid van de klachtencommissie en afgevaardigde naar diverse generale synodes; br. K. van der Klooster (Haamstede), die kosten, organist en dirigent in Schiedam en Haamstede was; br. R. van Luttkhuizen (Apeldoorn-Zuid) voor zijn werk bij de Nederlandse Spoorwegen en het Christelijk Nationaal Vakverbond; br. I. Maaswinkel (Apeldoorn-Zuid) voor zijn inzet voor de kerkelijke gemeenten van Rotterdam-Centrum en Apeldoorn-Zuid; zr. H. van

Zr. G. Oppenhuizen-Huisman

Manden-Faken (Enschede-Oost) voor haar vrijwilligerswerk in zorgsector en vrouwenbeweging; br. P. Nolles (Broeksterwoude-Petrusgemeente) voor zijn werk als kerkorganist, jeugdwerker, ouderling en voorzitter zangvereniging; zr. G. Oppenhuizen-Huisman (Sneek) voor het werk dat zij samen met haar reeds overleden man mocht doen voor kerk en samenleving; br. B.H. Romkes (Urk-Maranatha) voor zijn werk als schoolbestuurder, ouderling en voorzitter commissie van beheer; zr. L. Roode-Potmus (Franeke) voor haar vrijwilligerswerk; br. H. van der Veen (Delfzijl), die 35 jaar kosten en ambtsdrager was; br. J. Visscher (Hilversum-Pniëlgemeente) voor zijn werk in de hulpverlening, ten behoeve van een verzorgingstehuis, en in de kerkelijke gemeente; zr. J. de Vries-Brouwer (Urk-

Maranatha) voor haar vrijwilligerswerk voor een school voor zeer moeilijk lerende kinderen; drs. J. Vuijk (s-Hertogenbosch), die voorzitter was van het bestuur van hogeschool De Wittenberg; in de plaatselijke gemeente organist en in het bredere kerkelijk leven: lid van het studiedeputaatschap Nieuwe Bijbel Vertaling, lid van de commissie vormingswerk, lid van het landelijk comité ambtsdragersconferenties en lid van de redactie van Ambtelijk Contact.

Tot ridder in de orde van Oranje Nassau werden benoemd: br. C. Groeneveld (Ridderkerk) voor zijn werk ten behoeve van een zorgcentrum; in de kerken was hij deputaat zending en landelijk kerkelijk bureau; br. en zr. Hoogeveen (Enschede-Oost), die zich meer dan 25 jaar hebben ingezet voor de hulpverlening aan Oost-Europa; br. P. Langeler (Wildervank-Veendam) medeoprichter, voorzitter van en statenlid voor RPF (nu CU); br. K.G.A. Nieuwenhuis (Rotterdam-Oost/Capelle a/d IJssel) voor zijn werk als arts (met name op het gebied van medische zorg aan zwakkeren in Rotterdam), in de kerk en voor het kerkelijk ontwikkelingswerk; br. R. Procee (Enschede-Oost) voor het vele werk in en voor de kerken en de hulp aan christenen in Oost-Europa; dr. J. Stolk (Mijdrecht), die 35 jaar werkzaam was aan de Vrije Universiteit te Amsterdam, bestuurslid Gereformeerd Psychiatrisch Ziekenhuis, nu Eleos, redactielid van De Wekker; br. B. Vianen (Leeuwarden) voor zijn werk bij de luchtmacht en in het diaconaat te Enschede en te Leeuwarden.

Predikanten

Nieuwe predikanten

Twee kandidaten werden tot predikant bevestigd. Kand. drs. A. Huijgen nam het beroep aan van Genemuiden en werd er op 27 juni door ds. J. Westerink bevestigd tot predikant. In de Eben-Haëzerkerk te Barendrecht bevestigde ds. K. Visser op 30 juni kand. drs. A. Hoekman tot predikant van Rotterdam-Kralingen.

Drs. A. Huijgen

Drs. A. Hoekman

Verwachte predikanten

Op de nieuwjaarsmorgen verwachtte een viertal gemeenten een predikant. Na een goed half jaar waren ze alle vier op de plaats van bestemming; ds. J. Trommel werd bevestigd te Lelystad; drs. J.M.J. Kieviet deed intrede te Dordrecht-Centrum; ds. H.H. de Haan ging van Broeksterwoude (Andreasmeeente) naar Zaamslag en ds. J.W. Wüllschleger kwam terug uit Canada: hij ging van Langley naar Zeewolde.

Verhuisde predikanten

Negen predikanten verwisselden van standplaats: drs. C. Agterhof ging van Baarn naar s-Gravenzande; ds. J. Bos, die voorheen te Genemuiden stond ging naar Naarden; ds. J. Breman van Doesburg/Doetinchem/Nijmegen naar Zwijndrecht; drs. L. van Dalen van Hasselt naar Hoogeveen; drs. C.C. den Hertog van Boskoop naar Surhuisterveen; ds. M. Oppenhuizen van Deventer naar Apeldoorn-Zuid; drs. F.W. van der Rhee van Vlissingen naar Rotterdam-Oost/Capelle a/d IJssel; ds. J.G. Schenau van Leiden naar Goes en ds. A.C. van der Wekken van Amersfoort naar Scherpenzeel.

Te verwachten predikanten

Op de oudejaarsavond wisten acht gemeenten al, dat de vacature(s) niet lang meer zou(den) duren, omdat er al een beroep was aangenomen. De broeders A. van de Bovekamp te Mussel en L.C. Buijs te Groningen namen beiden het beroep aan van Veenendaal-Bethel; ds. J. Groenleer te Woerden het beroep van Leiden; drs. W.P. de Groot te 's-Gravenmoer dat van Rotterdam-Zuid; drs. A. Hakvoort te Maarssen dat van Middelburg; kand drs. R. Jansen, beroepbaar gesteld in juni, dat van Hattem; ds. J. van Langevelde te Veenendaal (Bethel) dat van Zwolle; ds. E.B. Renkema te Haarlem dat van Hilversum (Rehobothgemeente) en drs. A.C. Uitslag te Kerkwerve dat van Urk (Eben Haëzer).

Geëmeriteerde predikanten

Vier gemeentepredikanten ontvingen van de classes waaronder zij ressorteerden op eervolle wijze emeritaat, omdat zij de emeritaatgerechtigde leeftijd bereikt hadden. Het zijn de broeders J. van Dijken (Ridderkerk), R. van de Kamp (Hoogeveen), J. Verhage (Stadskanaal) en A.K. Wallet (Naarden).

Ds. A. Broersma, die sinds 1980 vrijgesteld was voor het schoolpastoraat en in 2001 leeftijdsontslag kreeg, diende via de kerk van Lelystad bij de classis Zwolle een verzoek om emeritaat in, omdat het dit jaar veertig jaar geleden was, dat hij in het ambt bevestigd werd.

Drs. G.J. Capellen

Drs. P.L.D. Visser

Predikanten in bijzondere dienst

Drs. G.J. Capellen, voorheen te 's-Gravenhage-Scheveningen, werd beroepen door de kerk van Heerde om predikant te worden naar art. 6 K.O. met de opdracht pastorale zorg te verlenen aan het personeel van de Jacobus Fruytier Scholengemeenschap te Apeldoorn.

Drs. P.L.D. Visser te Ouderkerk a/d Amstel werd legerpredikant; hij blijft naar art. 6 K.O. verbonden aan Ouderkerk a/d Amstel.

Ds. P.J. van Dam, die al in deeltijd werkzaam was in forensisch centrum Teylingereind te Sassenheim, werd per 1 september benoemd tot geestelijk verzorger van het psychogeriatrisch centrum Mariënhaven te Warmond. Hij deed als justitiepredikant op 2 september intrede te Zaandam.

Ds. H. van der Ham, vrijgesteld voor de geestelijke verzorging van varenden en verbonden aan de kerk van Meerkerk, werd voor hetzelfde werk beroepen door de kerk van Dordrecht-Centrum.

Ds. P.J. van Dam

Ds. H. van der Ham

Verlofgangers

In april/mei was ds. E. Everts met zijn gezin uit Guatemala in Nederland. In deze verlofperiode kon hij opnieuw met de kerken kennis maken en zij met hem.

Onze werker in Israël, drs. C.J. Rodenburg, was aan het einde van het jaar in Nederland en hield op verschillende plaatsen lezingen onder de titel 'Hoe lief heb ik uw wet.'

Afgestudeerde predikant

De predikant van Zaandam, die vrijgesteld is voor het krijgsmachtpastoraat, maar al met leeftijdontslag is, ds. A.G. van der Heijden slaagde in februari cum laude voor het masterexamen Algemene Godgeleerdheid. De scriptie ging over Levensbeschouwelijke Vorming en droeg als titel 'Gevoel voor levensbeschouwing.

De bevordering van levensbeschouwelijke sensitiviteit als essentieel doel van het vak Levensbeschouwelijke Vorming.'

Overleden predikanten en predikantsvrouwen

Twee emeritipredikanten ontvielen ons: ds. T. Harder, sinds 1978 verbonden aan de kerk van Amersfoort, en ds. J.H. Velema, sinds 1975 verbonden aan de kerk van Nunspeet. Na dit jaaroverzicht staan de in memoriams over hun leven, hun werken en hun betekenis voor de kerken.

Ds. H. Biesma, emerituspredikant te Amersfoort, moest zijn vrouw Riet Biesma-Evendijk missen, wier lichaam in een hoog tempo afgebroken werd. Aan het einde van het jaar stierf te 's-Gravenhage zr. F. Toorman-Germs, de weduwe van ds. H. Toorman. Te Veenendaal stierf zr. J. Slofstra-van Dijk, de weduwe van ds. R. Slofstra.

Art. 3 K.O.

Omdat een kerkenraad de mogelijkheid heeft om een broeder die hij bekwaam acht om een stichtelijk woord te spreken in de gemeente aan de classis voor te dragen, kreeg de najaarsvergadering van de classis Apeldoorn te maken met twee van zulke verzoeken.

Na gehouden onderzoek kreeg de kerkenraad van Almelo toestemming om br. C. Ippel een stichtelijk woord te laten spreken in de gemeente en de kerkenraad van Deventer om in zijn gemeente br. C. Weeda hetzelfde te laten doen.

Evangelisten

De gemeentestichter in dienst van de kerk van Amsteram-Nieuw-West, ir. Jurjen ten Brinke, werd op 26 april door de classis Amsterdam onderzocht en toegelaten tot de dienst van evangelist naar art 4. K.O. Op de eerste Pinksterdag werd hij in de morgen-dienst in De Bron bevestigd tot evangelist. 's Middags leidde hij in de Kruiskerk een dienst, waarin vier mensen belijdenis van het geloof aflegden en gedoopt werden.

Bijeenkomsten

Op 14 april kwamen de vrienden van Bewaar het Pand bijeen te Werkendam. Zij luis-terden naar referaten van de di. P. den Butter, P. Roos, J.M.J. Kieviet en K. Visser.

Op de tweede Pinksterdag organiseerde jeugdvereniging 'De Kandelaar' te Ouderkerk a/d Amstel traditiegetrouw een Pinksterappèl. Het thema van de dag was Wie is Christus voor jou? - uitgewerkt in drie deelthema's Leven zonder Christus door (toen nog) kand. A. Huijgen; komen tot Christus door drs. J.L. de Jong te Nieuw-Vennep en Leven met Christus door evangelist T. Visser te Rotterdam.

Op 15 september was er opnieuw een toogdag van Bewaar het Pand, nu te Urk in de Eben-Haëzerkerk; er werd gesproken door di. K. Hoefnagel, P. den Butter, J.M.J. Kieviet en P. Roos.

Het bestuur van Bewaar het Pand organiseerde op 8 december te Siedrecht een ambtsdragersconferentie, waar ds. P. den Butter sprak over 'Verschillende geloofsbeleving?'

Statistieken

Op het eerste gezicht lijkt het, alsof we in 2007 er in Iedental op achteruit gegaan zijn: 188 doopleden minder, 54 belijdende leden meer; dus 134 leden minder. Wie op pag. 156 de aansluitverschillen bekijkt, kan geen andere conclusie trekken dan: er is niet te spreken over winst of verlies, zolang de getallen niet beter 'kloppen' dan nu. En dat is jammer.

Wat wel in overeenstemming is met het geringe verlies of de geringe winst, is dat ook het grensverkeer met andere kerken of groepen geen grote verschillen in de totalen van binnenkomst en vertrek laat zien. Er kwamen 13 doopleden meer binnen dan vertrokken en bij de belijdende leden is dat cijfer 46.

De getallen die het meeste pijn doen – en dat is een jaarlijks terugkerend refrein – zijn die van doop- en belijdende leden, die 'nergens' naar toe gaan: 404 doopleden en 255 belijdende leden. Stel je eens voor, dat we volgend jaar moesten zeggen van de kerk van Dokkum of van die van Harderwijk: weg, bestaat niet meer, 'nergens' naar toe gegaan. Zo werkt het – Gode zij dank – niet, maar getalsmatig is het wel zo!

Er zijn ook getallen, die tot dankbaarheid stemmen: 1058 kinderen werden geboren en gedoopt. 864 jongeren (en misschien ook wel ouderen) legden belijdenis van het geloof af. En 78 mensen, die uit geen kerk kwamen, werden lid. Om de vergelijking in getallen van zo-even ook hier toe te passen: uit de wereld kwam een gemeente van de grootte van 's-Hertogenbosch of 's-Gravenhage-Zuid of Klundert.

De classes Amersfoort en Dordrecht weten het verlies beperkt te houden tot 9 leden; percentueel is dat respectievelijk minder dan 0,01% en 0,015%. De classis Leeuwarden lijdt het grootste verlies, zowel percentueel (ruim 2%) als in absolute aantallen (107). De kleinste winst heeft de classis Utrecht (6 leden, minder dan 0,015%), de grootste Zwolle (326 leden, 2,5%).

Wat het grensverkeer betreft: we verliezen meer leden aan de Protestantse Kerk Nederland, de Hersteld Hervormde Kerk en de Nederlands Gereformeerde Kerken dan we ervoor terugkrijgen uit die kerkverbanden. Het omgekeerde geldt van de Gereformeerde Kerken (vrijg.) en de Gereformeerde Gemeenten. Met betrekking tot evangelische- en pinkstergroeperingen slaat de balans van het grensverkeer al jarenlang naar die kant door. Aan de ander kant valt op, de cijfers 'uit' evangelische- en pinkstergroeperingen niet alleen bestaan uit nullen!

Het aantal gemeenten daalde met één. Weliswaar werd de kerk van Kantens geïnstituëerd, maar daar stond tegenover dat zowel De Krim als Heerenveen werden opgeheven.

Het aantal gemeentepredikanten daalde met vier, terwijl het aantal predikanten in bijzondere dienst toenam met twee, zodat het totaal toch een negatief saldo van twee opleverde.

Publicaties

De prekenserie Uit de Levensbron bestond 80 jaar. In die tachtig jaren zijn 75 jaargangen verschenen, omdat het in de oorlogsjaren onmogelijk was om tot uitgave te komen.

De redactie stuurde aan alle kerkenraden en predikanten de jubileumuitgave toe. Daarin beschrijft prof.dr. W. van 't Spijker in het kort de geschiedenis van de preken-serie. Er zijn vier preken opgenomen van 80 jaar geleden: van ds. H. Biesma over

Jesaja 54, 10 - de verbondstrouw van God; van ds. B. van den Berg over Lukas 2,25-32 - Simeon aanschouwt Christus; van ds. S. van der Molen over Johannes 2,11 -de bruiloft te Kana en van ds. J. Jongeleen over 2 Petrus 1,10-11 - het vastmaken van onze roeping en verkiezing. Dan volgen vier preken over dezelfde teksten door predikanten van nu, die in dezelfde plaatsen werken (of gewerkt hebben) als de collegae uit 1927. Respectievelijk zijn het ds. H. Biesma – emerituspredikant van Amersfoort, drs. F.W. van der Rhee – toen nog in Vlissingen, ds. G.J.H. Vogel – Zierikzee en ds. B. de Romph – emerituspredikant van Noordeloos.

Van de verschenen jubileumboeken noemen we dat van Doetinchem '25 jaar Christelijke Gereformeerde Kerk Doetinchem'; van Bennekom 'Bennekom begon in Wageningen' en van Nieuweroord-Nieuw-Balinge: 'Niet door kracht...Honderd jaar geschiedenis van de Christelijke Gereformeerde Kerk Nieuweroord/Nieuw-Balinge'. Dr. B. Loonstra schreef 'Bekijk het eens zo. Dieptegesprekken over de kerk van vandaag en morgen'.

Ter gelegenheid van het ambtsjubileum van ds. J. Manni kwam 'Een begaanbaar pad' uit; het bevat tien preken van de jubilaris.

De redactie van het Kerkblad voor het Noorden stelde een bundel samen uit in het kerkblad verschenen artikelen van zr. Dien de Haan, ter gelegenheid van haar afscheid als redactielid, onder de titel 'Ik verslijt liever dan ik verroest. Nooit uitgediend'.

Van de hand van dr. S. Paas verscheen 'Vrede stichten. Politieke meditaties'.

Niet door één van onze kerkleden geschreven, maar wel handelend over één van onze kerken, moet hier de aan de Radboud Universiteit van Nijmegen verdedigde dissertatie genoemd worden van de rooms-katholieke promovenda, mw. Th. Elshof-Beuvers 'Trouw aan Christus' kerk, de geschiedenis van de christelijk-gereformeerden, de gereformeerden en de vrijgemaakt-gereformeerden van Doesburg en omstreken'.

KERKELIJKE VERGADERINGEN

Generale synode

Opening

Op donderdagavond 30 augustus werd in de Bethelkerk te Sliedrecht de bidstond voor de generale synode gehouden. Ds. J. Westerink preekte over 3 Johannes, 4.

De volgende ochtend, vrijdag 31 augustus, opende ds. J.P. Boiten, preses van de roepende kerk, de synode. In zijn openingswoord refereerde hij aan de naam Sliedrecht – overtocht over slibberig water –, alsook aan het baggerwerk, waaraan Sliedrecht zijn wereldwijde bekendheid dankt.

Tot het geven van leiding aan en notulering van de generale synode werden geroepen: ds. D. Quant, preses; ds. J. Westerink, assessor; drs. G. van Roekel, scriba I en ds. P.D.J. Buijs, scriba II.

Bijzonderheden

Het jaaroverzicht is niet de plaats om de verslaggeving van de generale synode over te doen. En ook die verslaggeving in de kerkelijke pers heeft iets fragmentarisch en

Het moderamen van de gs 2007

dat kan ook niet anders. We wachten op de acta, waarin alle (openbare) vergaderingen geboekstaafd zijn en waarin alle relevante bijlagen zijn opgenomen. Overigens worden straks bij de deputaatschappen verschillende besluiten van de synode genoemd.

Hieronder dus enkele bijzonderheden van de vergaderingen van de synode, die op haar 'vaste stek' vergaderde: de Oenenburgkerk te Nunspeet. De bijzonderheden worden aangeduid met drie onder ons bekende afkortingen van drie letters.

NBV

Het moet een heel bijzonder moment geweest zijn op die woensdagavond 24 oktober, toen het agendapunt rapport van het studiedeputaatschap Nieuwe Bijbel Vertaling niet besproken werd, maar ieder die dat wilde zijn hart kon luchten. De aanleiding daartoe was het gesprek, dat twee broeders (de één was voor het voorstel 'vrijgeven', de ander voor het voorstel 'verbieden') tijdens de maaltijd hadden. Zij stelden, na samen met nog twee anderen Gods zegen afgesmeekt te hebben over de bespreking, de vergadering op de hoogte van hun verlegenheid bij het aan de orde zijnde agendapunt. Het gevolg was, dat die avondvergadering gevuld werd met hartenkrenten en de afgevaardigden de volgende middag in zeven groepen uiteengingen om met elkaar te spreken over Handelingen 8,26-40, daarbij lettend op de plaats van Christus in dit bijbelgedeelte, de betrouwbaarheid en de verstaanbaarheid van het Woord.

Ondanks de bijzondere momenten van 24 en 25 oktober en ondanks het gedegen rapport van het studiedeputaatschap waren er maar liefst vier moeizame besprekingen nodig om tot een besluit te komen. Omdat te veel aspecten van de NBV vragen oproepen of openlaten om met algemene vrijmoedigheid uit te spreken dat voldoende duidelijk is gebleken dat de NBV een genoegzaam betrouwbare vertaling van het Woord van God is (ik noem alleen het hoofdargument), besloot de synode, met 16 stemmen tegen, het kerkelijke gebruik van de NBV 'met klem te ontraden'. Het besluit leverde naast de nodige publieke discussies, zelfs een cartoon in het Nederlands Dagblad op.

TUA

De synode besloot op de meest eervolle wijze emeritaat te verlenen aan prof.dr. J.W. Maris – we komen er bij de deputaatschappen en bij de jubilea op terug.

Uitvoerig is gesproken over de herstructurering van de Universiteit. Curatoren en deputaten-financieel verrichten zowel uitvoerende, bestuurlijke taken alsook toezicht-houdende taken. Het voorstel is om de TUA onder te brengen in een stichting, waarbij er sprake zal moeten zijn van een raad van toezicht en een college van bestuur. Daarnaast zullen kerkelijke taken afzonderlijk vorm moeten krijgen, waarvoor het curatorium nodig blijft. De synode verwees het voorstel terug naar het curatorium en deputaten-financieel en zal er in 2008 opnieuw voor samen komen.

De afgevaardigden naast de Oenenburkerk

GKv

Van de contacten die deputaten voor de eenheid van de gereformeerde belijders in Nederland hebben met andere kerken is het contact met de Gereformeerde Kerken (vrijg.) het oudst. Mede op grond van gehouden enquêtes in de kerken werd de conclusie getrokken, dat de keken het federatief groeiemodel met de Gereformeerde Kerken (vrijg.) op dit moment 'niet kunnen dragen'.

Dat er over dit besluit teleurstelling was bij deputaten, is te begrijpen. De voorzitter, prof.dr. J.W. Maris, uitte die dan ook openlijk ter synode. Of het van wijsheid en kerkelijk denken getuigt om in landelijke kranten een discussie aan te gaan over het door de synode genomen besluit, is de vraag.

Diakenenvergadering

Een bijzondere 'kerkelijke' vergadering was de classicale diakenenvergadering op 13 november in classis 's-Gravenhage. Elke kerk vaardigde één diaken af. De avond werd gevuld met het per gemeente verslag doen van het wel en wee in het diaconale werk. Kerkelijk staat tussen aanhalingstekens, omdat een classicale diakenenvergadering in de kerkorde niet voorkomt.

DEPUTAATSCHAPPEN

Alle deputaatschappen zijn in 2007 druk geweest met de generale synode. In het begin van het jaar moest elk deputaatschap zijn rapport gereed maken en na de zomervakantie waren er de bezoeken aan de synodale commissies en de plenaire vergaderingen.

Emeritikas

Deputaten emeritikas verrichten hun werk in stilte. Niet ieder kerklid kent de werkzaamheden van dit deputaatschap, maar de broeders predikanten, die 'uitgediend' zijn en de zusters, die weduwe van een predikant zijn, weten maar al te goed, hoe nauwkeurig deputaten hun werk doen.

De generale synode gaf dit deputaatschap er nog een paar opdrachten bij. Deputaten moeten uitzoeken, wat de gevolgen van de nieuwe pensioenwet zijn voor de emeritikas. Ze moeten ook uitzoeken, wat de gevolgen zijn van het toezicht van de Nederlandsche Bank N.V.

Verder kregen zij de opdracht om beleid te ontwikkelen dat erop is gericht om arbeidsongeschiktheid bij predikanten in actieve dienst te voorkomen. Daarnaast mogen zij gaan werken aan het opstellen van een eenduidige procedure voor verzuim- en ziektebegeleiding van predikanten die nog in actieve dienst zijn.

Curatorium

Wanneer deputaten curatoren rapporteren over hun werk, dan gaat het – hoe kan het ook anders? – over het reilen en zeilen van de Theologische Universiteit te Apeldoorn.

Hoogleraren en docenten

De rector, prof.dr. A Baars, begon met de aanvang van het academisch jaar 2007-2008 zijn tweede rectorale periode. In het tweede semester 2006-2007 maakte prof.dr. T.M. Hofman van de mogelijkheid gebruik een sabbatical op te nemen.

Twee hoogleraren vierden een ambtsjubileum: prof. Peels, dat hij 25 jaar dienaar van het Woord was en prof. Maris, dat hij 40 jaar gediend had (zie Jubilea). Aan laatstgenoemde werd door de generale synode 2007 op de meest eervolle wijze emeritaat verleend, wegens het bereikt hebben (op 6 december 2006) van de 65-jarige leeftijd. Dit had tot gevolg dat hij op 1 januari 2008 de status van emeritushoogleraar ontving.

Met het oog op de voortgang van het werk, en omdat er op dit moment geen hoogleraar dogmatiek benoemd kon worden, wijzigde de generale synode de leeropdracht van de hoogleraren A. Baars en G.C. den Hertog in die zin, dat aan hen een deel van de dogmatische vakken werd toevertrouwd (waaronder promotieonderzoek). Tevens ontving het curatorium goedkeuring voor de benoeming van een tweetal part-time docenten: drs. A. Huijgen te Genemuiden en drs. M.J. Kater te Zeist (beiden voor een onderdeel van de dogmatiek, de eerste voor symboliek en de tweede voor apologetiek).

De generale synode hechtte haar goedkeuring aan de benoeming van een aantal parttime docenten per 1 januari 2008: drs. W.A. den Boer te Apeldoorn voor Nederlandse kerkgeschiedenis en assistentie voor prof.dr. A. Baars; dr. J.W. van Pelt te Oud-Beijerland voor catechetiek en diakonie; drs. I.D. Haarsma te Zwolle voor filosofie, godsdienstwijsbegeerte en methodologie; drs. J. van 't Spijker te Hoogeveen voor missiologie, evangelistiek en urban mission (de taakomvang van drs. B.J. Dikken werd met het oog hierop iets aangepast).

Mevr. drs. J.Oosterhuis-den Otter beëindigde haar werkzaamheden aan de Theol. Universiteit van de Geref. Kerken (vrijg.). Zij blijft aan onze Universiteit verbonden.

In mei werd aan de heer J. van den Berg te Wageningen een parttime aanstelling

gegeven als tijdelijk manager, in verband met de gevolgen van de noodzakelijke reorganisatie van de Universiteit, die in gang was gezet op grond van de besluiten van de synode 2004. De synode 2007 nam nog geen definitieve besluiten met betrekking tot dit punt.

Op 1 maart vond in een informele bijeenkomst het afscheid plaats van mw. D.M. van Hulzen-Schipper als logopediste. Zij is 30 jaar aan de Universiteit verbonden geweest. In haar plaats werd mw. N. Algra uit Amsterdam benoemd.

AIO's

Het werk van de vier AIO's (assistenten in opleiding, zij bereiden een proefschrift voor en geven ook onderwijs) aan de Universiteit vindt gestaag voortgang. De aanstelling van drs. A. Huijgen werd in eerste instantie medio 2007 teruggebracht naar 40%, met het oog op het door hem aangenomen beroep naar de gemeente van Genemuiden.

Mw. D.M. van Hulzen-Schipper

Opening van het academisch jaar

Op maandag 10 september werd het academisch jaar geopend. Dat gebeurde met een rede van prof.dr. T.M. Hofman, die als titel had 'Een kijk op de kerk in Handelingen. De visie van Hugo de Groot op de relatie kerk en synagoge'. De fungerende rector prof.dr. A. Baars nam deze taak voor een tweede jaar waar, volgens afspraak.

Studenten

Voor het nieuwe academiejaar lieten zich 22 nieuwe studenten inschrijven, een verheugend groot aantal. Op 1 oktober (peildatum voor het Ministerie) stonden in totaal 93 studenten ingeschreven. Ze kunnen als volgt verdeeld worden: 12 studenten volgen de vooropleiding, 44 de bachelorsfase, 37 de masterfase (of oude doctoraalfase). Daarnaast is een groot aantal promovendi actief in de voorbereidingsfase van een proefschrift.

Qua kerkelijke afkomst is de volgende onderverdeling te maken: 47 Chr. Geref. (inclusief 17 admissiaal-studenten); 9 Ned. Geref.; 1 Geref. (vrijg.); 3 Hersteld Geref.; 12 PKN; 2 HHK; 11 Geref. Gem.; 1 Geref. Gem. in Ned.; 2 baptist; 1 pinkstergemeente; 4 afkomstig uit het buitenland.

Admissie-examens

Via het admissie-examen in juni werden zeven studenten toegelaten, te weten de brs. J.H. Bonhof te Waddinxveen, J. de Bruin te Barendrecht, A.D. Fokkema te Apeldoorn, G.J. Post te Urk, A.J.T. Ruis te Hendrik-Ido-Ambacht, P.W.J. van der Toorn te Apeldoorn en J. van Walsem te Zetten. Tevens werd aan drs. J.G. Kortleven te Ede de admissiale status teruggegeven. Het curatorium is dankbaar voor dit relatief grote aantal. Het mag een verhoring van de gebeden worden genoemd.

Informatieavond

Op vrijdagavond 30 november werd de jaarlijkse informatieavond gehouden voor geïnteresseerde aankomende studenten. Ongeveer 20 personen stelden zich op de

hoogte van de mogelijkheden die 'Apeldoorn' biedt. Er werd een minicollege gegeven door prof.dr. H.G.L. Peels, met als titel: 'Wat is wijs?'

Doctoraal II-examens en beroepbaarstelling

De admissiaal-studenten. A. Huijgen, R. Jansen en M.B. Visser studeerden respectievelijk in februari, juni en september af. Het curatorium stelde hen beroepbaar.

Preekconsent

De studenten M. Bergsma en W.E. Klaver kregen in juni preekconsent na het afleggen van het erbij behorende proponentsexamen, evenals drs. J.G. Kortleven en drs. A.Th. van Olst; in september verkreeg student W. de Bruin preekconsent.

Promotie

Op 28 februari promoveerde Jin-Soo Kim, Zuid-Koreaans theoloog, bij prof.dr. H.G.L. Peels tot doctor in de theologie. Hij verdedigde daartoe zijn proefschrift, dat als titel droeg: Bloodguilt, Atonement and Mercy (an Exegetical and Theological Study of 2 Samuel 21:1-14). Dr. Kim (1965) was voor de voorbereiding van deze promotie in 2003 naar West-Europa gekomen, en combineerde de pastorale zorg voor een Koreaanse gemeente in Münster met de promotiestudie. Direct na zijn promotie is hij met zijn gezin naar Zuid-Korea teruggekeerd wegens een benoeming als hoogleraar Oude Testament.

Promotor dr. H.G.L. Peels met zijn vrouw en promovendus Jin-Soo Kim met zijn vrouw en zoon.

Ministerie van OCW

Vanuit het Ministerie van OCW kwam het verblijdende bericht dat, ondanks de nieuwe wetgeving, de TUA gerechtigd blijft om extra eisen op het gebied van de vooropleiding te stellen. In de loop van 2006-2007 waren er gerede zorgen ontstaan over de mogelijkheden daartoe. Die zijn, althans op dit moment, achter de rug. Wel is het de vraag of de overheid een en ander ook zal willen blijven financieren.

Schooldag

De Schooldag, gehouden op 29 september, kreeg als thema: 'Is er nog hoop?' In de morgenbijeenkomst werd dit thema uitgewerkt, onder de titel 'De bijbelse hoop' door prof.dr. T.M. Hofman; in de middagbijeenkomst kon men kiezen tussen de deelonderwerpen 'Is er hoop voor de christelijke politiek?' door A. Slob van de Christen Unie, 'Is er hoop voor Israël?' door prof.dr. G.C. den Hertog en 'Is er hoop voor de westerse kerk?' door ds. J. Westerink. Er was, zoals gebruikelijk, een gezamenlijke afsluiting in de kerkzaal van de Geref. Gemeente ter plaatse, deze keer door prof.dr. H.G.L. Peels. De kinderen werden opgevangen in het gebouw van de Universiteit, waar evenals vorige jaren een apart programma voor hen was. Aparte vermelding verdient de medewerking van het koor 'Jubilate Deo' uit Opperdoes in het morgenprogramma.

De resultaten van de jaarlijkse actie van het vrouwencomité werden ook weer zichtbaar. Het was de vijftigste keer dat er een afdracht plaatsvond, na de start van de jaarlijkse actie in 1957. Helaas kon mev. F. den Braber-Maaswinkel, die vanaf het

begin lids is van het comité, dit onderdeel van de dag niet meemaken: zij was ziek. In verband met het jubileum werd door mevr. J.E. Buijs-ter Maten en mevr. C.E. Baan-Rijksen een overzicht gegeven van 'een halve eeuw Vrouwencomité'. Daarna overhandigde mevr. Buijs aan prof.dr. J.W. Maris drie cheques, één ter waarde van € 45.000 (direct voor aanschaf van boeken te bestemmen), één ter waarde van € 25.000 (voor andere doeleinden, met de bibliotheek samenhangend), en één ter waarde van € 2.500 (in verband met het jubileum). Prof. Maris reageerde hierop verheugd en deelde mee dat deze laatste gift bestemd zal worden voor de invoering van speciale collecties in de catalogus.

*ds. J. Westerink in de
Barnabaskerk*

Een apart programma

*Van boeken krijg je nooit
genoeg*

Jubilatae Deo uit Opperdoes

Publicaties

In de reeks 'Apeldoornse studies' verschenen twee deeltjes: nr. 47: dr. H.G.L. Peels, God en geweld in het Oude Testament en nr. 48: drs. M. Renkema-Hoffmann, Naar een nieuwe kerkenraad. Een onderzoek naar de principiële uitgangspunten van een gereformeerde ambtsstructuur in de 21^e eeuw.

Daarnaast verschenen van dr. G.C. den Hertog: De passie van de hoop. Over de verhouding van eschatologie en ethiek; dr. H.G.L. Peels: Wie is als Gij? Schaduwzijden van het oudtestamentische Godsbeeld; dr. H.J. Selderhuis: Calvinisten sind die besten Lutheraner. Die Heidelberger Theologie 1583-1622 und der Augsburger Religionsfriede 1555, in: Matthias Freudenberg/Georg Plasger (Hg.), Erinnerung und Erneuerung.

Bibliotheek

De functie van bibliothecaris was sinds enige tijd vacant. Er werd in voorzien door de komst van mevr. N. van der Mijden - Groenendijk.

Themadagen en andere bijzondere activiteiten

Tijdens het afgelopen cursusjaar vonden allerlei bijzondere activiteiten plaats; een selectie hieruit:

Van 12-23 februari 2007 werd na lange tijd weer een reis naar Israël georganiseerd. Velen, zowel uit de kring van studenten als docenten en hoogleraren, hadden er naar uitgezien. De reis is inhoudelijk heel goed verlopen en de reacties erop waren enthousiast. Ook de kerken hebben meegeleefd, hetgeen o.a. zichtbaar is geworden in allerlei financiële bijdragen die voor deze reis werden gegeven. Ook de deputaten-financieel schonken een royale bijdrage. Dit alles maakte dat de studenten de reis voor een relatief laag bedrag hebben kunnen maken.

Op 25 en 26 juni 2007 waren er alumnidagen, waarvoor oud-studenten waren uitgenodigd. Alle hoogleraren gaven een bijdrage vanuit hun eigen vakgebied over het thema: lijden. Zodoende scheen er licht vanuit de verschillende theologische disciplines op dit gevoelige onderwerp, in de hoop dat men daar voor prediking en pastoraat zijn winst mee kan doen.

Op 28 en 29 juni was er een conferentie met als titel: 'Correlatie. Ontmoetings- en vertrekpunt voor bijbelwetenschap en systematische theologie?' Deze conferentie was een gezamenlijk initiatief van theologische faculteit van de Vrije Universiteit en de Theologische Universiteit Apeldoorn. Het was de tweede keer dat beide instellingen op deze wijze naar voren traden. Het thema was ontleend aan de dogmatische methode van prof.dr. G.C. Berkouwer. Zijn werk en reflectie daarop liep dan ook als een rode draad door het programma heen.

Kerk en Israël

Diefstal of erfenis

In Schriftstudies houden deputaten zich momenteel bezig met het thema 'Diefstal of erfenis' – over het joodse en christelijke lezen van het Oude Testament. Het feit dat wij onszelf beschouwen als door genade mede-erfgenamen te zijn van de openbaring Gods aan Abraham en zijn nageslacht -, dat zien de joden vaak als een vorm van diefstal. Hoe kunnen wij het Oude Testament zo

Deputaten in vergadering

lezen, dat we daarin recht doen aan wat de eerste ontvanger, Israël, erin vindt, waarbij dan het eigene van het christelijke geloof niet verloren gaat, maar juist verrijkt mag worden? En anderzijds, hoe kan ons lezen van de Schriften als een getuigenis van de Here Jezus Christus, - door dezelfde genade - de joden jaloers maken? De generale synode gaf deputaten de opdracht om deze bezinning voort te zetten.

CIS

De samenwerking binnen het CIS (Centrum voor Israëlstudies, waarin behalve deputaten Kerk & Israël ook de Gereformeerde Zendingbond en de Christelijke Hogeschool Ede participeren) neemt steeds vastere vormen aan. De wijze, waarop het CIS gestalte wil geven aan 'luisteren, dienen en getuigen' in de relatie van kerk en Israël komt door publicaties en symposia in kerkelijk en theologisch Nederland ook steeds duidelijker op de kaart te staan.

Het werk van de Israëlconsulent, drs. C.J. Rodenburg, in Jeruzalem heeft goede voortgang. Er is ook in onze kerken veel belangstelling voor de presentaties die hij verzorgd tijdens werkbezoeken in Nederland.

Dvd

Deputaten brachten een dvd uit met het oog op de catechese onder de titel 'In Israël staat een boom'. Door middel van deze dvd wordt getracht inzicht te geven in de visie van ons deputaatschap en de praktijk van het werk in Israël en Nederland. De reacties erop zijn tot nu toe bemoedigend.

*De hoes van dvd
'In Israël staat een boom'*

Buitenlandse zending

Algemeen

De term 'projectmatige aanpak' beheerste voor een belangrijk deel het werk van zendingsdeputaten in 2007. In het rapport aan de generale synode, dat op 23 oktober ter synode werd besproken, is ervoor gepleit aan alle gemeenten een zendingsproject te verstrekken ter grootte van de omslag om de betrokkenheid van kerken en kerkleden te vergroten. Dat voorstel werd door de synodevergadering aanvaard. Inmiddels hebben ruim vijftig projecten hun weg naar de kerken gevonden. In het algemeen kan gezegd worden dat de kerken met enthousiasme op deze nieuwe impuls voor het zendingswerk hebben gereageerd.

Zendingsconsulent ds. A. Hilbers en zendingssecretaris ds. G. Drayer trekken door het land om op zondag en door de week het zendingswerk onder de aandacht van de kerken te brengen. Het zendingsthema 'Onderwijs!' wordt voortdurend benadrukt. De financiële efficiëntieslag die in de jaren 2005-2007 moest worden geleverd, werd tot een goed einde gebracht. In heel het zendingswerk zijn en worden de financiële puntjes op de i gezet. Samen met een vernieuwde publiciteitscampagne leveren deze inspanningen voor de komende jaren goede vooruitzichten op.

De generale synode werd bezocht door afgevaardigden van de kerken uit Indonesië en Venda. Zij spraken de synode toe en vertelden over de situatie in hun eigen kerken. Mogelijkheden en moeilijkheden kwamen naar voren. De kerken van Venda houden moeite om over de donkere schaduwen uit het verleden heen te stappen en zich met nieuw elan te voegen in het ook kerkelijk veranderde Zuid-Afrika.

Zendingswerk

Voortaan zal worden gesproken over de kerken (meervoud) in KwaNdebele. Het werd in het jaarboek van 2007 al aangekondigd. Tot voor kort was er sprake van een kerk bestaande uit ongeveer dertig zendingsposten in een gebied zo groot als Groningen en Friesland samen. Bijgestaan door adviseur drs. C.W. Buijs besloot de kerkenraad van de kerk van KwaNdebele over te gaan tot het institueren van negen zelfstandige kerken die ieder de zorg voor een klein aantal zendingsposten op zich nemen. De drie predikanten de di. Nhlongo, Modisha en Moukangwe zijn per persoon aan een aantal kerken verbonden, terwijl de aanwezige evangelisten hen in hun werk bijstaan. Bij de keuze welke kerken zelfstandig konden worden, liet de kerkenraad zich leiden door de vraag of er ter plaatse voldoende capabele broeders aanwezig waren om een kerkenraad te vormen. Op termijn worden er nog drie kerken geïnstitueerd.

De leiding over de Mukhanyo Bible School (niet te verwarren met het Mukhanyo Theological College) komt hoe langer hoe meer te liggen in handen van ds. Tshabangu. Het is beleid van zending om plaatselijke werkers zo snel mogelijk in te schakelen in het werk en daarna naar overdracht toe te werken. Naast zijn bescheiden adviseurschap bij de Gereformeerde Kerken van KwaNdebele lag in de MBS de hoofdtaak van ds. C.W. Buijs in KwaNdebele. Wanneer hij over enkele jaren met emeritaat gaat, hoopt hij de Bible School gerust in handen van ds. Tshabangu en diens medewerkers te kunnen overlaten.

In 2007 gingen twee predikanten uit zendingsdienst. Per 31 december werd met goedkeuring van de generale synode de werkovereenkomst met dr. P.J. Buys, leidinggevende aan het Mukhanyo Theological College beëindigd. Een belangrijk besluit, voornamelijk ingegeven door de constatering van deputaten dat het MTC zich de laatste jaren hoe langer hoe meer bewoog buiten de kaders die oorspronkelijk aan het Mukhanyoproject waren gesteld. Dat neemt niet weg dat deputaten met grote waardering terugzien op het werk van dr. Buys. Zijn taak als leidinggevende is gewaarborgd door belangrijke toezeggingen van andere sponsors. Deputaten blijven overigens – zij het in meer bescheiden omvang – bij het MTC betrokken.

Ook dr. B. van den Toren verliet officieel de dienst van de zending. Bijzonder is dat zijn werk aan de FATEB in Bangui (Centraal Afrikaanse Republiek) mogelijk gesteund zal worden door de voorgezette Gereformeerde Kerken. Gesprekken daarover namen een aanvang.

Ds. Tshabangu

De drie predikanten

Omdat in 2007 de nadruk is gelegd op het binnenlandse werk heeft de zendingsconsulent geen werkbezoeken aan de zendingsgebieden gebracht. Met één uitzondering: in het voorjaar werd een werkbezoek gebracht aan het zuiden van Nederland waar ds. Aart van der Maarl werkt onder buitenlandse studenten. Mogelijk een laatste werkbezoek omdat ds. Van der Maarl in de laatste week van 2007 een beroep ontving van de kerk van Eindhoven. Het is overigens bijzonder dat een dienstdoende zending door een van de kerken wordt beroepen.

Evangelisatie

Penningmeester

Deputaten Evangelisatie zijn veel dank verschuldigd aan br. W. van Zwol uit Wierden die het deputaatschap sinds 1995 gediend heeft als penningmeester. Br. Van Zwol heeft nadat de GS van 2004 br. B. van Amerongen in zijn plaats als penningmeester had benoemd, het moderamen als algemeen lid trouw gediend. Zijn verdiensten zijn er niet alleen op financieel terrein, het bredere werk van het deputaatschap en het werk van de evangelisatie hadden steeds zijn hart. Deputaten doen indien nodig nog graag een beroep op hem. De generale synode benoemde br. Van Zwol tot secundus-penningmeester.

Het afscheid van br. W. van Zwol

Niet-grootstedelijke gebieden

Nadat in de afgelopen jaren veel aandacht van deputaten is gegaan naar het werk in de grote steden, hadden deputaten besloten aan de GS te vragen om een specifieke opdracht om kerken in de niet-grootstedelijke gebieden te ondersteunen om gastvrije kerken te zijn. De generale synode heeft dit als opdracht aan deputaten gegeven.

Steun van generale synode

Deputaten zijn dankbaar voor de grote steun die de generale synode aan hun werk heeft gegeven en zien het als een dankbare taak om met de consulenten Bram Dingemanse, Michael Mulder en Jeanette de Waard uitvoering te geven aan de opdrachten.

Onderlinge bijstand en advies

Het was onontkoombaar voor deputaten onderlinge bijstand en advies aanpassingen voor te stellen aan de generale synode. Het aantal kleine gemeenten neemt toe waardoor de uitgaven oplopen. De omslag kerkelijke kassen voor OB&A zou bij ongewijzigd beleid op korte termijn moeten stijgen naar € 7.00 per (doop)lid. Deze stijging is op verschillende gronden niet aanvaardbaar, het beleid diende dus te worden aangepast.

Een paar in het oog springende zaken zijn:

- De wijziging van de steun predikantskosten betreft gemeenten met minder dan 200 (doop)leden. Hier zal de steun gebaseerd zijn op een deeltijdfunctie, met dien ver-

stande dat, de nieuwe regeling in werking treedt bij nieuwe steunaanvragen over het boekjaar 2008.

- In verband met de steun voor kerkbouw is besloten het percentage vrij besteedbaar eigen vermogen terug te brengen naar 20%. Deputaten verwachten dat dit voor enige gemeenten meer ruimte biedt om tot nieuwbouw c.q. verbouw over te kunnen gaan.
- Met betrekking tot de draagkrachtuitkering: Deze steun geldt voor die kerken die minder dan 250 (doop-)leden hebben. De draagkrachtuitkering wordt pro rato verstrekt over het aantal volledige maanden – van het jaar van de steunaanvraag – dat de predikant in de gemeente heeft gewerkt. De aanpassing voor de draagkrachtuitkering is rechtvaardiger dan de regeling tot nu toe.
- Steun kerkelijke werkers: deputaten kregen de opdracht steunverlening mogelijk te maken aan een 'herplant-gemeente', opdat zo kerkelijke werkers benoemd kunnen worden.

Radio- en televisiediensten

Deputaten radio- en televisiediensten zorgden in samenwerking met de Stichting Zendtijd voor Kerken voor de diensten via radio en tv.

Radio

Op 14 januari kwam de uitzending uit de kerk van Maarssen; voorganger was drs. A. Hakvoort; hij preekte over Lukas 4,12-21 met als thema 'Het jaar des Heren 2007'. 'De wonden van Jezus' was het thema van de dienst, waarin ds. H. Polinder voorging; de tekst was Jesaja 53,5a en de uitzending kwam op 4 maart vanuit de Maranathakerk te Urk. Drs. H. van Eeken te Delft preekte op 1 april over 1 Samuël 1,4-18 - 'Stort je hart uit, Hij hoort.' Op 13 mei werd de dienst van Rozenburg (Zh) uitgezonden; in die dienst ging drs. W.M. den Hertog voor; tekst en thema waren: Lukas 18,9-14 - 'Daar kan Ik iets mee...' Ds. J.J. Lof was de voorganger van de dienst op 24 juni vanuit Enschede-Oost; hij preekte over Psalm 62,2,6 - 'Stil tot God'. Op 8 juli stelde ds. D. van der Zwaag in de Veenendaalse Pniëlkerk de vraag 'Waar ben ik veilig?' aan de orde naar aanleiding van Genesis 6,19. 'Geloven – volharden als Noach', daarover preekte dr. D.J. Steensma op 30 september te Veenwouden; de tekst was Genesis 6,5-22 en Hebreëen 11,7. Op 21 oktober was er opnieuw een dienst vanuit Friesland te beluisteren, nu vanuit de Bethelkerk te Leeuwarden; drs. R.W.J. Soeters vroeg vanuit 1 Thessalonicenzen 5,18 'Wil God teveel van ons?'. Naar aanleiding van de opwekking van Dorkas - Handelingen 9,36-42 - preekte ds. M. Hogenbirk te Gorinchem op 11 november over het thema 'Geloven met naald en draad'. De laatste radiodienst van het jaar kwam 16 december uit de Hoogeveense Ichthuskerk; voorganger was drs. J. van 't Spijker; hij preekte over Jesaja 40,10 met als thema 'Een ongeloofwaardige belofte?'

Tv

Via de tv werd op 21 januari de dienst uit Hoofddorp uitgezonden. Drs. J.G. Brienen preekte over 1 Korinthe 2,1-5: 'Geen mooie woorden, maar de kracht van God.' De andere drie tv-diensten kwamen uit de Groningse Jeruzalemkerk. Op 22 april preekte ds. M.P. Hofland over Psalm 8 en Johannes 1,35-42 met als thema 'Omdat ik het waard ben ...'. Op 20 mei sloeg ds. L.C. Buijs de geschiedenis van de voetwassing op - Johannes 13,1-17; het thema was 'De minste willen zijn...'. En op 19 augustus was opnieuw ds. M.P. Hofland te zien, die naar aanleiding van de gelijkenis van de verloren zoon - Lukas 15 – preekte over 'God ziet me aankomen'.

'Alom klinkt het Woord'

Niet onvermeld mogen blijven de uitzendingen van Zendtijd voor de Kerken *'Alom klinkt het Woord'*, waarin een facet van het zendingswerk en het dovenpastoraat voor het voetlicht kwamen. Op 10 januari ging de uitzending over het werk van Hessel en Coby Visser in de Kalahariwoestijn in Botswana en op 21 februari was ds. A. Dingemans te zien: werkzaam in het dovenpastoraat.

Geestelijke verzorging varenden

Deputaten geestelijke verzorging varenden belegden voor alle varenden op 3 november een ontmoetingsdag te Nijkerk. Naast de ontmoeting met elkaar werd geluisterd naar een referaat van drs. A. Heystek – 'De groei van (schippers)kinderen naar de volwassenheid'.

Geestelijke verzorging militairen

Op 20 april organiseerden deputaten geestelijke verzorging militairen, samen met de broeders van de Gereformeerde Kerken (vrijg.) een thuisfrontdag in Deventer. Deze dag voorzag in een behoefte onder hen, die te maken hebben met uitzending van militairen. Het thema van de dag was: 'Christenmilitair: Missiegericht?'

Op 28 september werd een thuisfrontavond georganiseerd in de Martuskerk te Amersfoort.

Kerkjeugd en Onderwijs

Deputaten kerkjeugd en onderwijs zijn dankbaar voor de goede relatie met de CGJO en het LCJ. De beide jeugdwerkorganisaties verrichten veel goed werk. Er wordt terecht heel wat geïnvesteerd in de toerusting van de plaatselijke gemeenten. De wijze waarop financiële en organisatorische perikelen worden opgevangen dwingt respect af. Het LCJ maakt belangrijke ontwikkelingen door in de samenwerking met de Hersteld Hervormde Jeugdwerkorganisatie én het implementeren/overnemen van het werk van de Zondagsschoolbond.

Deputaten zijn dankbaar voor de verhoging van de omslag waartoe de Generale Synode heeft besloten. Naar het oordeel van deputaten stond er te veel druk op de jeugdwerkorganisaties om de benodigde gelden binnen te krijgen. Er is nu meer ruimte om zich toe te leggen op de eigenlijke taken.

Deputaten hebben in het najaar wederom de kerken gevraagd extra aandacht te geven aan studerende. Daarvoor is in samenwerking met IFES een informatiepakket aan de kerkenraden gezonden, met onder andere een preekset. De geringe respons vanuit de lokale kerken ten aanzien van het studentenwerk baart deputaten zorgen.

De sectie Onderwijs zette haar activiteiten voort, ook met betrekking tot de nieuwe Raad van Advies van de Christelijke Hogeschool Ede.

Pastoraat in de gezondheidszorg

Deputaten pastoraat in de gezondheidszorg belegden op 17 januari een bezinningsavond in Nieuw-Vennep; het thema: 'Ik heb nog steeds verdriet ... mag het?' werd behandeld door dr. A. Valkenburg te Veenendaal.

Een drukbezochte themadag over 'Ziekenezalving....hoe denken wij er over?' werd op 10 februari gehouden te Bunschoten-Spakenburg. Het thema werd ingeleid door ds. H. van den Heuvel te Dordrecht-Zuid '.... waarin vindt het zijn oorsprong?', drs. H. Korving te Leerdam '.... wat leert Jacobus 5 ons?' en ds. D. Dunsbergen te Ermelo '.... wat betekent het in de praktijk?' Na de inleidingen volgde een forumdiscussie onder leiding van ds. E.E. Slofstra te Noordwijk. Na afloop van de dag was een reader beschikbaar.

Diaconaat

Hulpverleningszondag

Een jaarlijks terugkerende gebeurtenis is de Hulpverleningszondag. In 2007 stond die in het teken van 'de Naaste nabij'. Speciale aandacht werd vooral gevraagd voor de verschillende hiv/aids projecten die deputaten in een aantal landen steunen.

Diakenendag

De meeste aandacht trok de diakenendag op 1 december over 'Armoede onder ons!?' Vooral de presentatie van het onderzoek dat mw. Ciska Otten - Jongkind uit Apeldoorn had verricht sprong eruit. Uit haar onderzoek bleek dat 50% van de diaconieën gemeenteleden financieel moeten ondersteunen. Gemiddeld betreffen dit 3 gemeenteleden of gezinnen (varieert van 1 tot 15). In de meeste gevallen betreffen het mensen met schulden (45%), mensen zonder betaald werk (40%) en alleenstaande ouderen (34%). De kranten besteedden behoorlijk veel aandacht aan dit onderzoek. In het diakenenblad Di@coon zal dit onderzoek worden gepubliceerd samen met de presentaties van zr. T.T. Drayer - Quist (secretaris van deputaten) en ds. K.T. de Jonge (voorzitter van deputaten).

Dat de praktijk op zo'n dag veel aandacht krijgt, bleek ook aan het einde: de diaconaal consulent, br. A. Heystek, deelde een handreiking uit waarmee diakenen door middel van een stappenplan kunnen nagaan hoe ze op de juiste en meest effectieve wijze hulp kunnen bieden aan gemeenteleden met financiële problemen. Immers, alleen problemen die te maken hebben met 'brood op de plank' (primaire levensbehoeften) komen voor diaconale steun in aanmerking. Hulp die meer dan incidenteel is zal altijd in samenwerking met (professionele) hulpverlening gepaard moeten gaan.

De diakenendag

Besluiten generale synode

De generale synode besloot, dat de Hulpverleningscollecte geen deel meer uitmaakt van de omslag per (doop)lid. Met dit besluit wordt duidelijk dat giften voor diaconaat echt giften zijn en niet gebruikt mogen worden voor allerlei kosten die gemaakt worden voor het Diaconaal bureau e.d.

Direct in het verlengde hiervan ligt het besluit om deputaten op te dragen sturing te geven aan het giftenbeleid van de gemeenten, c.q. de diaconieën, mede door adviezen te formuleren voor de besteding van diaconale giften. Het blijkt steeds weer moeilijk voor gemeenten om diaconaal geld ook diaconaal te besteden.

Een ander opmerkelijk besluit was het bij de kerkenraden aandringen op aandacht voor het op peil brengen en houden van diaconale ervaring in de plaatselijke gemeente. Het lijkt een open deur, maar iedereen die een beetje op de hoogte is van wat er diaconaal allemaal speelt in de kerken, weet hoe gemakkelijk diaconale expertise wegsijpelt vanwege het periodiek aftreden.

De Wekker

De redactie onderging een sterke wisseling wat samenstelling betreft. Ds. J. Van Amstel en ds. J. Jonkman traden terug na vele jaren hun bijdragen te hebben geleverd.

Het werk vond voortgang zodat elke week De Wekker verscheen. Het aantal abonnementen blijft stabiel mede door de inzet van abonneewerfer Dorothée Berensen - Peppink.

Kerkorde en kerkrecht

In het begin van het jaar deden deputaten een nieuwe uitgave van de kerkorde, het laatst gewijzigd en aangevuld door de synode van Utrecht-West/Nunspeet 2004, het licht zien. Vermeldenswaard is, dat de uitgave voorzien is van een cd-rom, compleet met zoekprogramma.

Ten dienste van de kerken hebben deputaten kerkorde en kerkrecht artikelen verzorgd in Ambtelijk Contact, de Wekker en andere bladen om daarin kerkrechtelijk de weg te wijzen in een aantal belangrijke onderwerpen.

Diverse kerkenraden en/of gemeentelieden vonden de weg naar het deputaatschap om kerkrechtelijk advies in te winnen.

Het verheugt deputaten, dat de generale synode verschillende van hun voorstellen, zij het met enige wijzigingen of aanvullingen, heeft overgenomen. Het betreft dan o.a. voorstellen ten aanzien de kerkelijke tuchtprocedures, de appèlprocedure, huwelijksbevestiging na samenwonen en de voorgestelde regelingen voor gemeenten die overwegen samen te gaan of samen het beroepingswerk ter hand te nemen.

Het deputaatschap heeft van de generale synode ook een aantal nieuwe opdrachten gekregen; te noemen valt:

- het instellen van een vervolgstudie naar de rechtspositie van predikanten, zo mogelijk in samenwerking met andere kerken uit de gereformeerde gezindte;
- het treffen van een kerkordelijke regeling voor personen, die daartoe bekwaam zijn om voor te gaan in missionaire diensten van de gemeente (art. 3 en art 21 KO);
- het doen van een onderzoek naar de mogelijkheid, dat elke particuliere synode een 'commissie geschillen' benoemt en het alvast opstellen van een conceptregeling voor die commissies;
- het participeren in het Deputaten Overleg Eenheid (CGK/GKv) en mede aan de hand daarvan de volgende synode te dienen met voorstellen inzake de samenwerking tussen gemeenten.

Contact met de overheid

ANBI-regeling

Via het CIO sloten deputaten contact met de overheid een convenant met de belastingdienst over de toepassing van de ANBI-regeling. Dat convenant voorziet onder meer in een groepsbeschikking voor alle bij het CIO aangesloten kerken, waaronder de CGK. Als gevolg van die groepsbeschikking zijn alle plaatselijke kerken, verenigingen en commissies, alsmede de deputaatschappen vrijgesteld van de administratieve verplichtingen die de ANBI-regeling kent, terwijl voor deze kerken c.a. de bestaande fiscale privileges (vrijstelling van belastingheffing en aftrekbaarheid van giften) wel van toepassing blijven. Vereist is wel dat uit het jaarboek (!) het bestaan van de plaatselijke kerken en verenigingen blijkt. De ANBI-regeling heeft de nodige onrust gegeven bij commissies van beheer en penningmeesters. Met dit convenant kon aan die onrust een einde komen – zie ook pag 9.

Instructie

De generale synode stelde de instructie voor het deputaatschap opnieuw vast. De

instructie is wat uitgebreid, waardoor deputaten nu ook de (formele) mogelijkheid hebben om zich te bezinnen op de verander(en)de positie van de kerk in de samenleving en de roeping van de kerk jegens overheid en samenleving in die gewijzigde situatie.

Justitiepredikant

Nu de kerken weer een justitiepredikant hebben in de persoon van ds. P.J. van Dam, komt er voor deputaten een taak bij: uitvoering te geven aan de opdracht om contact met hem te onderhouden.

Eenheid Gereformeerde Belijders

Contacten

Deputaten hadden in het begin van het jaar enkele ontmoetingen met de gesprekspartners van de Gereformeerde Kerken (vrijg.), de Nederlands Gereformeerde Kerken, de Hersteld Hervormde Kerk en de Gereformeerde Bond in de Protestantse Kerk Nederland. In maart werd een bezoek gebracht aan de Landelijke Vergadering van de Nederlands Gereformeerde Kerken.

COGG

In april hield het Contact Orgaan Gereformeerde Gezindte, waarin deputaten participeren, een goed bezochte conferentie. Het thema was 'Preken uit de tijd?' Hoofdsprekers waren prof. dr. G. van den Brink en prof. dr. A. Baars.

Besluiten generale synode

De besluiten van de generale synode ten aanzien van dit deputaatschap brachten nogal wat pc's in beweging. Op deze plaats volstaan we met de vermelding van het feit, dat de synode deputaten opdroeg om de gesprekken met de Gereformeerde Bond in de Protestantse Kerk Nederland, Gereformeerde Gemeenten en de Nederlands Gereformeerde Kerken voort te zetten evenals de participatie in het COGG.

Ten aanzien van de Gereformeerde Kerken (vrijg.) besloot de synode

- het federatief groeimodel op dit moment niet in te voeren;
- deputaten op te dragen om samen met de deputaten van de Gereformeerde Kerken (vrijg.) samenwerking en nauwer kerkelijk samenleven met de Gereformeerde Kerken (vrijg.) op plaatselijk niveau voluit te stimuleren en te faciliteren.

Met betrekking tot de Hersteld Hervormde Kerk besloot de synode deputaten op te dragen samen met de delegatie van de Hersteld Hervormde Kerk te onderzoeken op welke wijze samenwerking met eventueel kenselruil mogelijk is.

Buitenlandse kerken

Afscheid

Deputaten namen afscheid van de vorige naam van het deputaatschap Correspondentie met de buitenlandse kerken. Er werd gekozen voor een eenvoudiger en hopelijk duidelijker naam: *Deputaten Buitenlandse Kerken*. In het Engels luidt deze naam: *Foreign Relations Committee*.

In de personele sfeer werd afscheid genomen van drs. B. de Graaf die negen jaar als secretaris heeft gefunctioneerd.

Advies

Verschillende malen hebben deputaten gemeenten met een advies gediend in verband met het voornemen een predikant uit het buitenland te beroepen. Kerken die

overwegen een predikant uit het buitenland te beroepen werd in de vorm van een aantal overwegingen een handreiking gedaan. Deze handreiking is bij het kerkelijk bureau aan te vragen.

ECRC

Van 6-9 maart vond in Soest de eerste Europese variant plaats van de ICRC, de European Conference of Reformed Churches. In het organiserend comité had vanuit onze kerken ds. J. G. Schenau zitting. Naast de zeven Europese kerken die lid zijn van de ICRC waren tal van andere kerken en organisaties aanwezig om zichzelf te presenteren en zo te werken aan een goed onderling contact. Vermeldenswaard is de lezing die prof. dr. J. W. Maris er hield waarin hij met een verwijzing naar de tijd van de Reformatie een sterk pleidooi voerde voor intensivering van de contacten tussen de Gereformeerde kerken van Europa. Deze conferentie is als positief en opbouwend ervaren.

Op de synode

Het is min of meer traditie geworden dat tijdens de tweede zittingsweek van de generale synode een aantal vertegenwoordigers van kerken uit het buitenland de kerken toespreken. Dit keer waren er vertegenwoordigers uit Noord Amerika, Schotland, Noord-Ierland en Korea. Als afgevaardigde van de Presbyteriaanse kerk van Korea was prof. Yoo aanwezig. Deze hoogleraar is zo vertrouwd met ons land dat hij in staat was de synode in het Nederlands toe te spreken.

Daarnaast was er voor het eerst een afgevaardigde uit Oost Europa ter synode: ds. Bodgroz, een predikant van de Biserica Evangelica Romana (BER) te Roemenië. Met deze kerk onderhouden onze kerken sinds kort contact.

Archieven

Het archief van deputaten Buitenlandse Zending vóór 1986 is overgebracht van Veenendaal naar het Utrechts Archief aan de Alexander Numankade te Utrecht.

Op 1 oktober is de website www.cgktoen.nl van start gegaan. Daarop zijn de richtlijnen voor archiefbeheer te vinden, maar ook vele gegevens over de geschiedenis van de Christelijke Gereformeerde Kerken.

Eredienst

De twee concept-doopformulieren en het concept-huwelijksformulier die de vorige synode ter beproeving in de kerken had vrijgegeven, zijn definitief vastgesteld na het doorvoeren van een beperkt aantal wijzigingen. Deputaten hebben de opdracht gekregen de definitieve formulieren de kerken te doen toekomen. Twee nieuwe concept-avondmaalsformulieren zijn vastgesteld en zullen ter beproeving de kerken ingaan. De uitgewerkte criteria voor het kerklied, die zijn opgesteld door deputaten, zijn door de synode overgenomen. In de vorm van een brochure zullen zij de kerken worden aangeboden. Samen met anderen zullen deputaten zich gaan bezinnen op de inhoud van de kerkdiensten.

BONDEN

Bond van mannenverenigingen

Op 3 november hield de mannenbond in Nunspeet zijn jaarlijkse bondsdag. Ds. H. Polinder te Urk refereerde over 'Geloof en gevoel'. In de middagsamenkomst werd het onderwerp in een forumdiscussie besproken.

Daarnaast werden ook twee regionale themamorgens georganiseerd in samenwerking met de hervormd-gereformeerde mannenbond. Op 13 oktober werd zo'n morgen

gehouden in Baarn met als thema 'In de wereld, niet van de wereld'. Inleiders waren prof.dr. W. Verboom en prof. dr G.C. den Hertog. Op 24 november was Veenendaal de plaats van samenkomst. Ds. A.J. van den Herik en prof.dr. W.H. Velema waren de inleiders van het thema 'Zijn bij de Heere alle dingen mogelijk?'

Bond van vrouwenverenigingen

De bond van vrouwenverenigingen organiseerde op 13 februari een dag over de multiculturele samenleving in Nijkerk. Mw. Rieneke Visser uit Rotterdam-Charlois (ICF) en mw. Elsbeth Hubach van House of Hope in Rotterdam brachten dat thema, samen met drie allochtone vrouwen, dichtbij.

De bondsdag werd op 10 mei in Apeldoorn gehouden met als thema: 'God spreekt! Hoor ik het?' Inleider was drs. B. de Graaf uit Nunspeet.

Op de bondsdag werd ook de aftrap gegeven voor de jubileumactie van de bond, die in 2008 zestig jaar bestaat.

Een student van de Christelijke Hogeschool Ede deed onderzoek naar de oorzaken van het dalende ledental van de bond en gaf het bestuur een aantal beleidsaanbevelingen.

De vrouwenvereniging "Dient de Heere" (A) uit Damwoude bestond 75 jaar.

CGJO

De Christelijke Gereformeerde Jongerenorganisatie diende verschillende gemeenten met materialen en toerusting.

Op 12 mei was er de ledenvergadering te Apeldoorn.

Er werd een nieuw jaarthema gelanceerd, 'Fingerprints'. Met dit thema worden de jongeren uitgedaagd om eens te kijken naar de afdruk die ze zelf achterlaten in de samenleving. Wie zijn ze nu zelf? Wie is nu de Vormer van hun eigen afdruk en hoe kunnen ze die afdruk scherper krijgen? Kortom vragen die dichtbij komen en die de kern van het bestaan raken.

In samenwerking met Stichting Vertel het Maar is ook materiaal voor zondagsscholen in de markt gezet. Daarbij zijn in september en oktober verschillende starttrainingen gegeven om samen met kinder- en jeugdwerkers een nieuw seizoen te starten. Deze avonden werden druk bezocht.

Ten slotte moeten de vele kampen voor tieners en jongeren genoemd worden waaraan de CGJO haar medewerking verleende.

LCJ

Voor het Landelijk Contact Jeugdverenigingen begon het jaar met de fusie met de Bond van Christelijke Gereformeerde Zondagsscholen.

Op 27 januari werd een Kruispuntconferentie georganiseerd met als thema 'Huwelijk en gezinsvorming in de 21e eeuw'. Ds. L.A. den Butter, dhr. J.P. Tanis, mw. E. Westeneng, dhr. J.J. Pols en mw. E. Verloop namen diverse deelthema's voor hun rekening.

800 jongeren (-16) kwamen op 28 april naar het jeugdappèl te Schiphol-Rijk. Het thema 'Contact' werd uitgewerkt door (toen nog) kandidaat A. Huijgen in een toespraak 'Als je bidt' en door ds. P.D.J. Buijs 'Hij hoort je'.

Op 10 mei werd de Algemene Ledenvergadering en een Symposium gehouden te Bunschoten. Ds. J.R. van Vugt, docent aan de Christelijke Hogeschool Ede, verzorgde in samenwerking met Erik van Dijk (student informatica) een inleiding over 'Mediaopvoeding'.

Ook dit jaar werd actie gevoerd voor het goede doel. De landelijke actie heeft als thema 'Leven in beeld' en is bestemd voor de VBOK. Op 10 maart werd een toilet-pieractie gehouden en op 2 juni een zeskamp in Doorn.

Voor jongeren die overwogen belijdenis van hun geloof te doen werd op 9 juni een Kruispuntconferentie gehouden in de Maranathakerk te Urk. Het thema 'Ja, wat zeg je ermee, voor God en voor de gemeente?' werd door ds. P.D.J. Buijs en Maarten van Middelkoop uitgewerkt in de deelthema's 'voor God' en 'voor de gemeente'.

Een jeugdappèl voor +16 werd 27 oktober te Schiphol-Rijk gehouden onder het thema 'Tegenpolen'. Drs. L.A. den Butter sprak over 'Een onmogelijke mogelijkheid' en drs. M.A. Kempeneers over 'De onheilige heilige'. 's Middags was er in twee rondes keuze uit zes workshops.

De LCJ organiseerde op 14 november met de Hersteld Hervormde Jongeren Organisatie, de Hervormd Gereformeerde Jeugd Bond en de Jeugd Bond van de Gereformeerde Gemeenten – in samenwerking met Driestar educatief - een studiedag

Bijbelstudieconferentie te Lage Vuursche

over 'On speaking terms – de invloed van de cultuur op de ontwikkeling van jongeren'. Sprekers waren dhr. J. Roeland en prof.dr. A. Baars.

In samenwerking met de Hersteld Hervormde Jongeren Organisatie werd van 23-26 november een Bijbelstudieconferentie 23+ gehouden te Lage Vuursche. Het thema 'Boodschap van Hoop – de brieven van Petrus' werd in drie lezingen en twee preken verder uitgewerkt door de di. G. van de Groep, J.H. van Dijk en L.W. van der Meij.

Bond van zangverenigingen

De Bond van Christelijke Gereformeerde Zangverenigingen in Nederland hield op zaterdag 24 maart haar jaarlijkse Algemene Ledenvergadering in Baarn. Er werd openhartig gediscussieerd over de vragen: Waarom komen er zo weinig jonge leden op de koren? Wat is daar aan te doen?

De 55^e Bondsdag werd gehouden in Heemse/Hardenberg in de Gereformeerde Kerk (vrijg.) met als thema 'Wie God bewaart, is wel bewaard' naar aanleiding van Psalm 121. Deze psalm werd door alle aanwezige koorleden in het kort ingestudeerd onder leiding van Wim van Dijkhuizen en aan het einde van de dag gezamenlijk ten gehore gebracht.

Aan de dag verleenden de gemengde koren 'Zingt Gode Lof' te Mariënberg, 'Zingt Gode Lof' te Zuidlaren en 'Te Deum Laudamus' te Heemse/Hardenberg, het mannenkoor 'Adoramus' uit Hoogeveen, het jongerenkoor 'Carry The Light' uit Mariënberg en het kinderkoor 'De Triangel' uit Mariënberg hun medewerking.

Verder was er een optreden van het Trio Benjamin: Mirjam Vincent, sopraan, Jacqueline van Vuuren, piano en Bert van de Wetering bas/bariton.

Dit jaar vierden een aantal koren hun jubileum: 50 jaar 'Zingt Gode Lof' te Mariënberg en 40 jaar de koren 'Soli Deo Gloria' te Bunschoten en 'Jubilate Deo' te Middelburg.

Kinderkoor De Triangel

ALGEMENE VERENIGINGEN

Predikanten

Op 29 en 30 mei kwamen de leden van de predikantenvereniging samen te Dalfsen. Op de eerste dag refereerde prof.dr. W. van 't Spijker over 'De validiteit van de gereformeerde ambtsleer' en op de tweede dag zijn opvolger prof.dr. H.J. Selderhuis over 'Ambt en charisma volgens de kerkorde'. De avondvergadering was een gezamenlijke bijeenkomst met de vrijgemaakte collegae, die hun Pinkstercongres in De Bron te Dalfsen hielden.

Predikantsvrouwen

De Predikantsvrouwenvereniging hield op 27 september haar jaarlijkse contactdag te Nijkerk. Het was de zestigste keer, dat de predikantsvrouwen samen kwamen.

Het thema van de morgenvergadering was 'Lang leve de predikantsvrouw', ingeleid door mw. Klazien van der Sloot - te Velde, die als psychosociaal hulpverlener werkzaam is bij 'De Driehoek'. 's Middags werd het 'Oude ambachten- en speelgoedmuseum' bezocht in Terschuur. Voor de contactdag waren collages gemaakt met nieuwtjes en foto's van de buitenlandse leden.

Voor de 60ste keer

Emeriti

De twaalfde ontmoetingsdag van de 'emeriti' werd op 18 april gehouden. Dit keer niet (meer) onder het voorzitterschap van ds. J.H. Velema. Wegens ziekte was hij afwezig. Zijn voorstel was om i.v.m. zijn gezondheid een nieuwe voorzitter te kiezen. Aan die wens werd voldaan, onder hartelijke dank voor de - gewaardeerde - leiding, die hij aan elf contactdagen heeft gegeven. Gekozen werd ds. W. Steenberg.

Twee gastsprekers waren aanwezig. Op boeiende en instructieve wijze vroeg ds. H.J. Takken, vanuit zijn 25- jarige ervaring in dienst van de stichting 'Evangelie en Moslims', de aandacht voor de ontmoeting en het gesprek met moslims. Prof. dr. H.G.L. Peels gaf vanuit de Schriften diepgravende leiding aan denken en spreken over het actuele onderwerp: 'Wat leert de Bijbel over geweld in verleden, heden en toekomst'.

RCGS

Op 31 maart confereerde in de Bethelkerk te Veenendaal de RCGS over een oude kerk en nieuwe media – negeren of reageren? Erjan van der Linde, Jan van der Stoep en Jan Noorlandt waren de sprekers. Er werd een gidsje uitgedeeld met 101 tips voor het omgaan van de kerk met nieuwe media.

STICHTINGEN

Dienstverlening jongeren wereldwijd (DJW)

Botswana en Brazilië waren de reisdoelen van 8 jongeren, die onder verantwoordelijkheid van DJW er op uittrokken.

In Botswana werden twee weken besteed aan het opknappen van een consistorie en het bouwen van een toiletgebouwtje. De derde week werd benut voor het maken van excursies. Naast het werk werden er ook contacten gelegd met de plaatselijke gemeenteleden. Hoewel die door het taalprobleem natuurlijk niet erg gemakkelijk verliepen, werden ze als heel waardevol ervaren.

In Brazilië werden in en rond Carambei verschillende gebouwtjes voor de sociale hulpverlening opgeknapt. En er werd gewerkt voor Prozar en voor Escolar.

Reparatie consistorie

Steun Gereformeerde Kerken in Frankrijk (SSGKF)

Als vrucht van het evangelisatiewerk onder leiding van ds. Jean-Philippe Bru en met steun van de kerken uit de regio werd een Eglise Réformée Evangélique te Saint-Girons opgericht. De SSGKF steunde de hele jonge en kleine gemeente met een bijdrage voor de huur van het gebouw, waar de samenkomsten worden gehouden.

De steun aan het kerkelijk vakantiecentrum Béthanie aan de rand van de Cevennes had een bijzondere vorm. De Franse overheid, die subsidie verstrekt aan ouders met een lager inkomen om hun kinderen naar een vakantiecamp te sturen, ziet erop toe, dat aan een aantal kwaliteitseisen wordt voldaan. Vijf jongeren gingen in de meivakantie via Dienstverlening Jongeren Wereldwijd naar Béthanie om wc-ruimtes te schilderen en op te knappen. De SSGKF droeg bij in de kosten van het materiaal en de verblijfkosten.

WERKGROEPEN

Calvijn

De Calvijnkring kwam tweemaal bijeen. Op 11 april vond een vergadering plaats te Bunschoten. Ds. A. van der Zwan besprak het thema 'Wet en evangelie bij de Marrowmen'. De 'Marrowmen' brachten een scherpe scheiding aan tussen het verbond der werken en het verbond der genade. De plaats van de wet is in hun visie voorbereidend ten opzichte van de genade. Twaalf bijslagen noemt Boston die nodig zijn om de zondaar van Adam af te kappen alvorens hij in Christus wordt ingelijfd.

In de bespreking wordt gewezen op het verschil in gevoelens tussen de Schotse en Hollandse traditie op dit punt. De Schotse predikers gingen uit van een voorbereidend werk (der wet) voorafgaand aan de genade. De Hollandse traditie stelt het begin van het geestelijke leven bij de eerste vorm van ontdekking die de zondaar de stad Verderf doet ontvluchten.

Op dinsdag 26 juni 2007 vergaderde de kring in Bodegraven. Ook de dames waren bij deze vergadering aanwezig. Spreker was ds. C. Harinck, emeritus predikant van de Gereformeerde Gemeenten. Hij besprak het onderwerp 'De drie ambten van Christus'.

Bezinningskring Leeuwarden

De Bezinningskring binnen de classis Leeuwarden belegde een drietal bijeenkomsten in de Sionskerk te Damwoude.

Op 9 februari sprak ds. J. Bos over 'Verbond en Doop', op 12 september refereerde drs. J.M.J. Kieviet over 'De vreemde Vrijspraak' en op 23 november was ds. K. Hoefnagel de inleider met het onderwerp 'Het doopformulier'.

Recreatie lichamelijk gehandicapten

De werkgroep Recreatie lichamelijk gehandicapten belegde op 3 februari in de Sionskerk te Bennekom een ontmoetingsdag voor vrijwilligers. Drs. A.P. van Langevelde hield een inleiding over 'Omgaan met grenzen' – wat kun je allemaal voor iemand anders betekenen zonder daarbij jezelf voorbij te lopen.

In juli werd een bootreis gemaakt met 'Prins Willem Alexander'. De reis begon in Zaandam, waar de gemeente van Zaandam samen met gemeenten uit de regio een prachtig weekend verzorgde met als hoogtepunt de kerkdienst in de Oostzijderkerk.

In augustus was er de vakantieweek in het F.D. Rooseveltthuis; in die week werd paleis Het Loo te Apeldoorn bezocht.

Op de Topaze, een aangepaste kleine boot, werd in september een jongerenreis gemaakt.

De Topaze

COMITÉS EN COMMISSIES

Ouderlingen- en diakenenconferenties

Op 14 april organiseerde 'het comité ter voorbereiding van ...' een ambtsdragersconferentie in Nijkerk, met het thema 'de ouderling: opziener, herder of coördinator?' Inleider was prof.dr. A. Baars.

Vormingswerk

Op de locaties Apeldoorn, Drachten en Sliedrecht werd de vormingscursus op negen zaterdagen gehouden voor zo'n 300 cursisten. In Goes op zes zaterdagen.

Docenten en onderwerpen waren: mw.dr. C.T. Boerke over Onbekende reformatoren; prof.dr. G.C. den Hertog over K.H. Miskotte; prof.dr. H.G.L. Peels over Geweld in het Oude Testament; mw.dr. M. Renkema-Hoffman over De kerk ... van ouderling of bisschop? (over de regering van de kerk); mw. A. Valkenburg over (mee)wandelen op de rouw-weg ... hoe? en dr.

De commissie vormingswerk: achterste rij vlnr: drs. Joh. Vuyk, J.W. Bobeldijk, prof.dr. J.W. Maris; voorste rij vlnr: mw. T. de Vlieger-Geerdink, ds. J. Jonkman

D. Visser over Brieven aan de Thessalonicenzen.

In de commissie is afscheid genomen van drs. J. Vuyk, die tien jaar commissielid is geweest.

Samenwerkingsoverleg (SWO)

De twee vergaderingen van het Samenwerkingsoverleg, nu onder leiding van ds. K.T. de Jonge te Nieuwegein, waren grotendeels gewijd aan de initiatieven van deputaten eenheid van de Gereformeerde Kerken (vrijg.) om te komen tot een DOE-overleg. De generale synode nam daarover een positief besluit.

Gereformeerd Appèl

Het Gereformeerd Appèl organiseerde op 1 september een gebedsamenkomst in De Lichtkring te Amersfoort met het thema 'In Gods hand één'. Voorgangers waren prof.dr. T.M. Hofman, ds. G.J. Lakerveld en ds. A.J. Minnema.

JUBILEA

Gewoontegetrouw eindigen we de rondgang door de kerken in het afgelopen jaar met het vermelden van de jubilea van de predikanten, die 25, 40 of 50 jaar mochten dienen. Het waren er in 2007 dertien: zeven broeders vierden een zilveren jubileum en zes keken terug op 40 jaren predikantschap.

Wie hun namen ziet en leest over hun levensloop en ambtelijke weg, zal zeggen: wat een verschillen! Om maar even iets te noemen: vier van hen promoveerden tot doctor in de theologie, van wie er twee hoogleraar werden in Apeldoorn; de ene broeder begon in Canada en diende daar drie gemeenten en de andere broeder staat nog steeds in zijn eerste, Belgische gemeente; de ene broeder is niet meer aan een gemeente verbonden, maar werkt nog volop in het midden van de kerken, de andere broeder was jarenlang werkzaam in het krijgsmachtpastoraat.

Wat een verschillen! We moeten het anders zeggen: wat maakt de Koning van de Kerk in zijn genade gebruik van totaal verschillende mensen op totaal verschillende posten.

Op 24 februari 1982 werd **Harm Fahner** bevestigd tot predikant in de kerk van Lutten door zijn Nunspeetse pastor ds. J. Westerink, die veel voor het gezin Fahner betekende. Bijna zeventien jaren zou hij er werken met als hoofddaccen: pastor zijn – dicht bij de mensen, samen met hen de nabijheid en de weg van de Here zoeken.

Gevraagd naar het meest opvallende van die Luttese jaren noemt ds Fahner drie dingen.

- In 1983 werd in de kerk van Lutten een pijporgel geplaatst. Dat was niet alleen een vreugde voor de gemeente, maar later ook heel duidelijk voor het muzikale gezin Fahner.

- Vanaf Pinksteren 1988 kwamen er met regelmaat asielzoekers uit het Asiel Zoekers Centrum te Slagharen in de kerk van Lutten. Ds. Fahner vond het fijn om iets voor hen te mogen betekenen, maar ook zag hij in hun aanwezigheid (in de loop der tijd meer dan twintig nationaliteiten) iets van Gods wereldwijde kerk.

- De ontmoeting met de vele vakantiegangers die in de zomer de kerkdiensten in Lutten bezochten.

Sinds 1998 'staat' Fahner in Den Helder, in het uiterste noordwesten van het land.

Marine, visserij en alles wat daarmee samenhangt stempelen de stad en de kerkelijke gemeente.

Ds. Fahner maakte van 1997-2004 deel uit van het deputaatschap ADMA.

Als hem gevraagd wordt, hoe hij tegen die vijftienvintig jaren aankijkt, antwoordt onze broeder, bescheiden als hij is: *Ik wil graag gewoon christelijk gereformeerd zijn: christen zijn, staande en gaande in de gereformeerde traditie. Dit was en is mijn verlangen: het Woord van de Here doorgeven en delen in prediking en pastoraat, en natuurlijk ook in de catechese.*

Om meer dan één reden is de volgende jubilaris, bijzonder. Hij werd predikant op art. 8 – singuliere gaven; hij is van alle jubilarissen de enige niet-Nederlander, want een aantal jaren geleden nam hij met zijn vrouw de Belgische nationaliteit aan; hij vierde zijn zilveren jubileum in zijn eerste gemeente, waar hij al 35 jaar werkzaam is.

Het gaat – uiteraard – over **Kommer Groeneveld**, die op 1 januari 1972 evangelist werd om in opdracht van de kerken Dordrecht-Zuid en Eindhoven, met steun van deputaten evangelisatie, evangelisatiewerk op te zetten in Antwerpen-Borgerhout.

In 1974 werd de wijkgemeente geïnstitueerd en werd hij ouderling-evangelist.

Na een studieverlof in de jaren 1980-1982, werd hij in oktober 1982 beroepbaar gesteld en door de kerk van Eindhoven beroepen als evangelisatie-predikant voor het werk in Antwerpen.

Op 18 december 1982 bevestigde J.W. Maris Groeneveld in het ambt van dienaar des Woords met de passende woorden van 2 Timotheüs 4,5b 'Doe het werk van een evangelist, verricht uw dienst ten volle'. Op zijn 'eenzame' post zal onze broeder ook vaak teruggedacht hebben aan de woorden van zijn intredeboek: Psalm 121,1-2.

Toen de wijkgemeente Antwerpen in 1992 zelfstandig werd, ging ds. Groeneveld zijn tijd verdelen over gemeentewerk en evangelisatiewerk.

Groeneveld is al jaren betrokken bij het pastoraat in een protestants bejaardenhuis in de Vlaamse Kempen. Als voorzitter geeft hij leiding aan het comité Protestants en Evangelisch Godsdienstonderwijs, een comité dat instaat voor de leerplannen, voor de benoeming van leerkrachten en de voordracht bij de minister van Onderwijs van inspecteurs voor het godsdienstonderwijs. Hij participeert ook in het Gereformeerd Overleg Vlaanderen dat een platform biedt aan een zestal gemeenten op gereformeerde grondslag. Namens deze gemeenten is hij permanentlid van de Federale Synode van Protestantse en Evangelische Kerken in België en lid van de Vlaamse Kamer van de Federale Synode.

Ds. Groeneveld wil het liever niet over zichzelf hebben. *Ik zeg liever dat het Gods oneindige trouw is waardoor ik wat hand en spandiensten mocht verrichten voor Gods koninkrijk.*

Predikant, publicist, psycholoog – met die drie woorden is de ambtelijke loopbaan van **Bert Loonstra** te typeren.

Na zijn studie aan de Rijksuniversiteit te Utrecht en de Theologische Hogeschool te Apeldoorn, werd Loonstra op 15 januari 1982 bevestigd in Oud-Beijerland door zijn schoonvader prof. dr. W.H. Velema. In 1993 werd hij predikant te Hoogeveen en sinds 2003 is Emmeloord zijn standplaats.

In de tijd dat Loonstra in Oud-Beijerland stond, diende hij een jaar als legerpredikant bij de Koninklijke Landmacht. Van 1989 tot 2004 was hij deputaat Hulpverlening,

vanaf 1995 was hij voorzitter van dat deputaatschap. In 1990 promoveerde ds. Loonstra aan de Rijksuniversiteit Utrecht bij prof. dr. C. Graafland op de leer van het *pacum salutis* (verbond des vredes).

Dan zijn we al bij het tweede: publicist. Na zijn dissertatie publiceerde Loonstra *De geloofwaardigheid van de Bijbel* (1994), *De Bijbel recht doen* (1999), *Zo goed en zo kwaad: Naar een ethiek van de christelijke gemeente* (2000), *God schrijft geschiedenis: Disputaties over de Eeuwige* (2003) en *Hij heeft een vriend: Homorelaties in de christelijke gemeente* (2005), dat hij heeft teruggenomen uit de handel om het gesprek binnen de kerken niet te blokkeren.

Zijn publicaties riepen in de kerken en daarbuiten discussie op. Het heeft dr. Loonstra verdriet gedaan, dat meerderen daarbij zijn integriteit als gereformeerd theoloog in twijfel trokken.

Psycholoog ten slotte werd Loonstra door zijn studie psychologie aan de Open Universiteit Nederland in 2005 af te ronden met een doctoraal scriptie - Onderzoek naar *Werkdruk, zingeving en burnout bij predikanten in orthodox gereformeerde kerken*.

In 2007 publiceerde hij verschillende artikelen over de eigen ruimte voor christelijke psychotherapie tussen algemene psychotherapie enerzijds en pastoraat anderzijds in *Psyche & Geloof*.

Terugziende op de afgelopen 25 jaar merkt dr. Loonstra op, dat zijn werk twee sporen heeft getrokken: dat van pastorale nabijheid en van theologische (en in mindere mate psychologische) analyse. De overtuiging die hem daarbij leidde, was de nabijheid van God in het leven van mensen en de actuele betekenis van Gods Woord in een veranderende wereld.

Vier jaar gemeentepredikant, zes jaar universitair hoofddocent en vijftien jaar hoogleraar in de oudtestamentische vakken aan de Theologische Universiteit te Apeldoorn – dat is de ambtelijke loopbaan van **Eric Peels**.

Geboren in Dordrecht studeerde hij zeven jaar lang aan de Theologische Universiteit te Apeldoorn en de Vrije Universiteit te Amsterdam. Peels en zijn vrouw Janine van Engeland werden de eerste pastoriebewoners van Zoetermeer. Ruim vier jaar zou hij hier werken, totdat de kerken hem tot een andere taak riepen. Peels hoorde in de roep van de kerken de stem van de Koning van de Kerk. Daarom bleef Zoetermeer zijn eerste en enige gemeente. In die jaren werd een nieuwe kerk gebouwd.

Daarna, vanaf 1987: Apeldoorn. Het was een omschakeling, maar al meer is het werk aan de TUA hem lief geworden. *Geen vakgebied zo diepgaand en met brede vergezichten als dat van het Oude Testament. Overigens ook een vakgebied waarbij je met echt grote vragen en problemen wordt geconfronteerd...*

Peels promoveerde in 1992 cum laude op het proefschrift *De wraak van God. De betekenis van de wortel NQM en de functie van de NQM-teksten in het kader van de oudtestamentische Godsopenbaring* (in 1995 in het Engels uitgegeven).

Daarna verschenen o.a. van zijn hand *Voed het oud vertrouwen weder, de Godsopenbaring bij Nahum* (inaugurele rede, 1993); *Wie is als Gij? 'Schaduwzijden' aan de Godsopenbaring van het Oude Testament* (1996 en 2007), *De omkeer van*

God in het Oude Testament (1997), *Heilig is zijn Naam. Onze godsbeelden en de God van de Bijbel* (Woord en Wereld nr. 45; 2000) en *God en geweld in het Oude Testament* (2007).

Uit zijn publicaties blijkt wel, dat de eigenlijke interesse van de Apeldoornse oudtestamenticus ligt bij de exegese en de bijbelse theologie.

In kerk en samenleving bekleedde Peels verschillende functies: lid algemeen bestuur NCRV; voorzitter Christelijk Academisch Netwerk (CAN); voorzitter deputaatschap 'Dienst van de vrouw'; supervisor Nieuwe Bijbelvertaling. Van zijn huidige functies / lidmaatschappen zijn te noemen: Senioronderzoeker Nederlandse Onderzoeksschool voor Theologie en Religiewetenschap (NOSTER); Research Associate Department of Old Testament Studies, University of the Free State (Bloemfontein); voorzitter Oudtestamentisch Werkgezelschap Nederland en België (OTW) 2005-2007; lid European Association of Biblical Studies (EABS); redactielid *Theologia Reformata* en redactiemedewerker *In die Skriflig* (North-West University, Zuid-Afrika).

Prof. Peels is momenteel voorzitter van het deputaatschap Buitenlandse Kerken. Als lid van het deputaatschap lagen de contacten met kerken in het Verre Oosten en Zuid-Afrika op zijn bordje – het leverde hem naast veel inspanning ook veel vreugde op.

Op de vraag wat hij in Apeldoorn het mooiste vindt, antwoordt Peels: *college geven, met deze zo gemotiveerde jongeren bezig zijn, hen waar ik maar kan te vormen met het oog op de plaats die ze in Gods Koninkrijk mogen gaan innemen, in het bijzonder in het ambt van predikant. Dat de Here mij hiervoor gebruiken wil, stemt mij tot dankbaarheid.*

Johan Sijtsma begon de studie van de klassieke talen, nadat hij al in het onderwijs werkzaam was geweest. In de vaste overtuiging, dat God zelf hem riep tot het wonderlijke ambt, zette hij door. Sijtsma was opgegroeid in Leeuwarden 'onder de prediking van' A. Hilbers sr. en K.J. Velema.

Op 17 juni 1982 werd hij door zijn oud-pastor ds. K.J. Velema (èn voorganger) bevestigd te Midwolda. Negentien jaren zou ds. Sijtsma aan de gemeente van Midwolda verbonden blijven. Het oudererenpastoraat had de liefde van zijn hart.

Omdat er geen beroep door een andere gemeente op hem werd uitgebracht en de tijd er rijp voor was dat predikant en gemeente hun eigen weg zouden gaan, volgde er in het jaar 2002 een losmaking.

Ds. Sijtsma getuigt zelf, dat er op goede, kerkelijke manier mee omgegaan werd, zodat alles in goede banen kon worden geleid. Hij heeft de losmaking wel als pijnlijk ervaren, maar niet als rampzalig.

Onze broeder heeft na 2002 niet te klagen over gebrek aan werkzaamheden. In de classis Groningen, maar ook daarbuiten verleent hij, waar het nodig is, bijstand in het pastoraat. Functies heeft hij in het classicale zendingswerk en in het classicale diaconale werk. Al jaren is ds. Sijtsma deputaat buitenlandse zending.

Door die verschillende functies heeft hij meer en meer oog gekregen voor de missionaire roeping van de kerk in de samenleving. Het is daarom ook zijn diepe wens dat het missionaire bewustzijn van de kerken steeds meer en beter gestalte mag krijgen.

Arjen Velema (1956) werd op 8 januari 1982, na zijn studie theologie in Apeldoorn en Utrecht, als predikant te Gouda bevestigd door zijn vader prof. dr. W.H. Velema. Het zou zijn eerste en enige gemeente worden. Er ontstonden veel oecumenische contac-

ten, mede door een driejarig voorzitterschap van het Gouds Pastorenconvent.

Pastoraat, prediking en kerkmuziek hebben zijn hart. Velema begon tijdens zijn studie aan de Rijksuniversiteit Utrecht een conservatoriumopleiding orgel en kerkmuziek aan het Utrechts Conservatorium. In 1983 behaalde hij het diploma Orgel B en in 1985 het Diploma Protestantse Kerkmuziek.

Vooraf de prediking is voor hem essentieel. Daarom begon hij naast het werk in Gouda aan het schrijven van een dissertatie. 8 Mei 1991 promoveerde hij in Utrecht op het proefschrift *'God ter sprake. Een homiletisch onderzoek naar de vooronderstellingen van de prediking bij Karl Barth, in vergelijking met Hans Joachim Iwand, Ernst Lange en Rudolf Bohren'*. Promotor was Prof. dr. M.J.G. van der Velden.

(Foto: RD)

In 1989 werd hij door Deputaten Geestelijke Verzorging Militairen gevraagd 'jaarlíng' te worden. In Nunspeet werkte hij een jaar als Protestants Geestelijk Verzorger op de Winkelmankazerne bij een eenheid van de Koninklijke Landmacht. Daarna keerde hij een jaar terug naar Gouda en werd er op 1 september 1991 bevestigd in het ambt van legerpredikant door drs. G.L. Born.

Er volgde een reeks van taken. Hij deed dienst op het Militair Vormingscentrum, dan in Duitsland, Seedorf, vervolgens te Schaarsbergen, Luchtmobiele Brigade. Daarna werkte hij op het Veteranen Instituut te Doorn en bekleedde de functie van Staflandmachtpredikant. Vanaf oktober 2007 werkt hij als staflid op het Militair Vormingscentrum Beukbergen. Door de jaren heen werd hij drie keer uitgezonden naar Bosnië; 1992/1993, 1999 en 2006. De vele plaatsingen en de uitzendingen leverden hem intense ervaringen op. Daarover heeft hij in militaire tijdschriften artikelen gepubliceerd, hield voor zijn dienst vele lezingen en leidde een groot aantal conferenties voor krijgsmachtpastores.

Hij begeleidt de gemeentezang in de kerk van Amersfoort één dienst per maand en gaat regelmatig voor in de kerken.

Terugkijkend op de 25 jaar predikant in de CGK waarvan 16 jaar als Legerpredikant, overheerst voor dr. Velema de dank aan God; talloze situaties, gesprekken, kerkdiensten waar dan ook, en telkens is het Woord er, al dan niet verborgen, als geheimenis. Juist als predikant buiten de kerk ervaart hij hoe wezenlijk het is om telkens weer het heilig Aangezicht te zoeken en te vragen om een glimp van Gods genadige aanwezigheid in Christus. Niettemin, vermoed werd hij van de atmosfeer en het niveau, zovaak volstrekt voorbijgaand aan het verhaal van mensen en daardoor zo buitengewoon in strijd met wat pastoraat betekenen kan, van de interne discussies op vergaderingen van de classis toen hij nog gemeentepredikant was. Daarom bij zijn 25 ambtsjubileum een enkele bede: Moge de Christelijke Gereformeerde Kerken open staan voor het geheim dat God God is en de mens mens.

Albert Wagenaar werd geboren op 9 april 1955 op een boerderij in het Friese Oostermeer. Pas in de laatste klas van het Gymnasium werd zijn blikrichting naar 'Apeldoorn' getrokken. Hij was 18 jaar toen een broeder van de kerk tegen hem zei: 'Je doet toch de richting van klassieke talen, zou je geen dominee willen worden?' Vanaf dat moment liet die gedachte hem niet meer los. In deze keuze werd hij gestimuleerd door 'zijn pastor in Drogham' ds. J. Jonkman en vooral door prof. dr. W. van 't Spijker, die tijdens de studie en daarna veel voor hem betekend heeft. Voordat hij als predikant de pastorie inging, deed hij ruim drie jaar pastoraal werk in de kerk van Heerenveen, waar hij zijn vrouw, Coby de Vries, leerde kennen en waar een goede basis werd gelegd om in 1982 in de toch wel redelijk grote gemeente Mussel aan de

slag te gaan. Na tien goede en zegenrijke jaren vertrok hij naar de gemeente Aalten, waaraan hij sinds 1992 verbonden is. Daar kon hij in 1995 de doctoraalstudie kerkgeschiedenis afronden.

In de gemeente Aalten is hij tot nu toe met vreugde en voldoening werkzaam. Een hoogtepunt daar was de ingrijpende verbouwing van het kerkgebouw, dat in januari 1998 opnieuw in gebruik werd genomen.

Het hart van ds. Wagenaar ligt duidelijk in prediking en pastoraat. Om daar in een sterk groeiende gemeente recht aan te doen, beperkt hij zich in het aantal taken in het bredere kerkelijke leven. In 1996 werd hij lid van het deputaatschap 'Revisie kerkorde'. Toen die revisie was doorgevoerd, werd in 2001 een nieuw deputaatschap ingesteld 'Kerkorde en kerkrecht'. Van

dit deputaatschap is hij vanaf die tijd secretaris en omdat kerkrecht zijn interesse heeft, vervult hij deze taak met genoegen.

Ds. Wagenaar is heel dankbaar, dat de Here hem tot nu toe in het ambt van dienaar des Woords heeft willen gebruiken. Na 25 jaar predikantschap is het een 'omzien in diepe verwondering'. Zowel in Mussel als Aalten heeft hij onder Gods zegen een bloeiperiode in de gemeente meegemaakt, waarin getalsmatige en geestelijke groei hand in hand ging. Hij mocht zaaien en God gaf de wasdom.

Op 26 mei was het 40 jaar geleden dat ds. **Alle Broersma** in Goes zijn werk begon met de woorden van Jesaja 40,8b: *maar het Woord van onze God houdt eeuwig stand*. Terugkijkend noemt hij dat de rode draad in zijn leven.

Op die lijn markeert hij zijn vader, die in '52 zijn schoolbijbel in de NBG-vertaling ook als huisbijbel ging gebruiken en dat dus 'zijn' bijbel werd. En de Fakkeldragerskampen, die hem leerden de bijbel persoonlijk te lezen. En natuurlijk de studietijd toen de Schrift openging vooral in de colleges exegese. De colleges over het genadeverbond zijn hem in Goes van pas gekomen in de gemeente van zeer gemêleerde afkomst. Sinds 1976 is hij in Lelystad woonachtig; hij was de eerste predikant van de samenwerkingsgemeente CGK-NGK. Hij maakte er de eerste stappen mee van een dergelijke

gemeente in Almere. Die samenwerking kon groeien door gehoor te geven aan het Woord en niet aan (voor)oordelen over elkaar.

De lijn herkent hij ook toen hij in de (roerige) jaren zeventig voorzitter was van de CGJO en er veel aandacht besteed is aan het voor het voetlicht brengen van de bijbel.

De rode draad liep ook door in de forse wending in 1980. In Zeeland had hij al bestuurlijk en voor de klas kennis gemaakt met voortgezet onderwijs. In 1980 werd een beroep op hem uitgebracht door de pas 4 jaar oude Christelijke Scholengemeenschap in Lelystad. In de stem van de gemeente, die hem ruimte gaf om daar fulltime te gaan werken, heeft hij de stem van zijn God herkend: *jammer dat je weg gaat, maar je moet het wel doen, ook daar hebben we een taak*. Typerend voor de situatie in het nieuwe land, waar de gemeente van de Heer op veel terreinen meewerkte aan samenlevingsopbouw. De lessen godsdienst en maatschappijleer typeert hij als *knokken om jongeren te laten zien dat die oude bijbel toch zo'n gek boek nog niet is*.

Met de werkgroep pastoraat, als leerlingbegeleider en als schoolleider heeft hij

gewerkt aan een school *met hart voor jongeren* om zo bij te dragen aan hun vorming. Dat hij daar is gebleven heeft hij wel als verrassend ervaren. Sinds zijn VUT in 2001 noemt hij zich *vliegende keeper* in vacante gemeenten in Flevoland en besteedt hij veel tijd in het IDO, een diaconale vrijwilligersorganisatie van zeven Lelystadse kerken met twee inloophuizen, een schuldhulp en een voedselbank. *Daar krijgt het Woord dat stand houdt vorm in de hulp aan mensen die geen helper hebben.*

Geboren in Amsterdam werd **Jan Manni** opgeleid tot radio-officier bij de koopvaardij. Toch 'moest' hij naar 'Apeldoorn', maar de band met de koopvaardij is gebleven.

Kerkelijk groeide Manni op in de kerk van Amsterdam-West aan de Lauriergracht. Hij bewaart nog altijd goede herinneringen aan de predikanten Joh. Prins en A. Bikker. Belijdenis deed hij bij ds. M.W. Nieuwenhuijze.

Na de Apeldoornse jaren, waarin hij eerst de hele vooropleiding moest doen en vervolgens de theologische studie, werd hij op 8 november 1967 bevestigd door ds. M.W. Nieuwenhuijze te Boskoop met het woord van de apostel aan zijn geestelijke zoon Timotheüs: *Predik het Woord*. Manni deed intrede met de oproep van de apostel in 2 Thessalonicenzen 3,1: *Voorts broeders, bidt voor ons, dat het woord des Heren snelle voortgang hebbe en verheerlijkt worde.*

Na er ruim drie jaren gewerkt te hebben werd Manni beroepen te Amsterdam-West om naar art. 6 K.O. afgestaan te worden voor het werk als Koopvaardijpredikant in Hamburg. Ds. J.P. Geels verrichtte als voorzitter van deputaten voor zeevarenden en bestuurslid van de Nederlandse Zeemanscentrale de bevestiging.

Tot het eigenlijke werk in Hamburg werd ds. Manni ingeleid door ds. J.P. van Swighum, hervormd emerituspredikant van Rotterdam-Centrum; toen tijdelijk koopvaardijpredikant.

In september 1973 ging de weg terug naar Nederland. Manni zou vijf jaren werken in de Drentse hoofdstad, Assen.

De gemeente in het centrum van de havenstad bracht een beroep op Manni uit – en niet tevergeefs: 27 jaren zouden ze aan elkaar verbonden zijn: Manni en Rotterdam-Centrum. Het emeritaat in 2005 betekende het einde van de actieve dienst in Rotterdam-Centrum, maar niet het einde van de band aan de gemeente.

Op 11 november 2007 werd het ambtsjubileum gevierd; Manni preekte over 1 Thessalonicenzen 5,24.

En wat de koopvaardij betreft: vanaf 1974 tot heden is ds. Manni bestuurslid van de Nederlandse Zeemanscentrale en in die functie min of meer de opvolger van ds. J.P. Geels.

Als ik deze periode van 40 jaar kort zou willen typeren, zou ik ze willen aanduiden als een door God genadig ontvangen leertijd, die nog steeds niet is afgesloten; waarin wij ook in ons gezinsleven veel mochten ontvangen om dankbaar voor te zijn.

Rotterdam-Centrum ervaren wij al jaren als ons thuis. We zijn er dus ook gebleven. Dat zegt veel over onze gemeente.

De tweede hoogleraar die in 2007 jubileerde is **Hans Maris**.

Op 17 november 1967 werd hij door zijn vader, ds. J.C. Maris, bevestigd in Vlissingen. Na acht goede jaren, onderbroken door een jaar legerpredikantschap, werd de roeping van Hilversum-Centrum (nu: Hilversum-Pniëlgemeente) aanvaard. De taak daar, begonnen in oktober 1975, was door diverse factoren niet gemakkelijk. In de loop der

jaren groeide de samenhang in de gemeente. Er werd zegen ondervonden op de prediking.

In het werk in beide gemeente, was zijn vrouw, Aukje de Kleine, een belangrijke kameraad en geestelijke steun.

Op diverse terreinen werd het bredere kerkelijke leven gediend, in een studiedeputaatschap over kerk en samenleving, in de deputaatschappen buitenlandse zending en eenheid van de gereformeerde belijders en de correspondentie met buitenlandse kerken. Toen in 1998 het deputaatschap voor eenheid en correspondentie werd gesplitst werd Maris voorzitter van deputaten eenheid gereformeerde belijders, een taak die veel energie heeft gevraagd, en waarvan de resultaten niet altijd door de generale synode werden overgenomen. Ook was hij een aantal jaren hoofdredacteur van *De Wekker*.

In het werk in de gemeente groeide de aandacht voor de aantrekkingskracht die de pinkster- en charismatische beweging nogal eens op kerkleden heeft. Dat leidde tot een promotieonderzoek onder leiding van prof. Van Genderen – het doctoraal examen was aan de VU afgelegd – en een promotie op 11 juni 1992 op het proefschrift *Geloof en ervaring. Van Wesley tot de pinksterbeweging*.

Door de synode van 1992 werd dr. Maris benoemd tot opvolger van prof. Van Genderen voor het onderwijs in de dogmatische vakken. In deze benoeming werd de roepstem van de Here gehoord en gevolgd. Gevolg was ook afscheid nemen van Hilversum, na bijna 18 jaar. Op 1 september 1993 vond de inauguratie in Apeldoorn plaats met een rede getiteld *Schepping en verlossing – het kader van een gereformeerde spiritualiteit*.

Het hoogleraarschap betekende een geheel ander leven en werken, met weer andere lasten en andere vreugden. Behalve het onderwijs en onderzoek – ook in diverse publicaties zichtbaar – waren er nogal wat veranderingen aan de universiteit, zowel door synodebesluiten als door overheidsmaatregelen, wat in de loop der jaren veel van de hoogleraren vroeg. Het synodebesluit dat hoogleraren op 65-jarige leeftijd verplicht met emeritaat te gaan, is achteraf gezien, nog niet zo onverstandig geweest. Ter wille van de besluitvorming over de opvolging op de synode van 2007 heeft Maris met genoegen een jaar extra gediend. In oktober 2007 werd hem door de synode eervol emeritaat verleend met ingang van 1 januari 2008.

In november 2007 was het veertig jaar geleden dat de bevestiging plaatsvond. In het licht van het komende afscheid van de TUA werd daar geen bijzondere aandacht aan besteed, afgedacht van twee mooie diensten die in de gemeenten van Hilversum en Vlissingen werden gehouden.

Resumerend zegt prof. Maris: *Ik ben dankbaar voor de jaren waarin ik als dienaar van het Woord van onze goede God Zijn kerk mocht dienen. Met vreugde zien we terug op de jaren van het predikantschap in de beide gemeenten. Als hoogleraar bleef bij alle verandering de hoofdzaak de dienst aan het Woord en aan de kerk. Met verwondering over de onverdiende genade van de Here, dat 40 jaar mocht worden vol gemaakt, en dat Zijn liefde in het offer van onze Heiland de onuitputtelijke bron is voor onze liefde en volharding.*

Wim Quist is van mening dat een aantal trekken in zijn karakter en overtuigingen voortkomen uit zijn afkomst en opvoeding. Vader Quist was kruidenier, dreef later een supermarkt en leerde zijn kinderen correct te zijn, het kort te houden en niet te zeuren. Tot zijn achttiende volgde Wim het christelijk nationaal onderwijs en dat hield in, dat hij

noot alleen met psalmen is opgevoed.

Kandidaat Quist werd op 26 mei 1967 predikant te Opperdoes – nog maar 22 jaar jong. Nu zegt hij ervan: *dat was eigenlijk niet verantwoord.*

In zijn eerste gemeente leerde hij de wijze les: preek zo dat iedereen (ook de gewone man) het kan begrijpen (houd geen mooie verhalen die de mensen toch boven de pet gaan) en preek persoonlijk.

Ds. Quist deed in 1979 doctoraal examen Nieuwe Testament in Kampen bij H.N. Ridderbos. De doctoraalscriptie had als titel: Het 7e gebod in het NT.

Na Opperdoes volgden 's-Gravenhage-Rijswijk (1972), Apeldoorn-Zuid (1980), Haarlem-Noord (1990) en sinds 1999 Zwolle.

Hij heeft het als een zegen ervaren dat hij in alle gemeenten wat langer heeft kunnen dienen én dat er óók altijd gelegenheden waren om weer tijdig te kunnen verkassen.

Dat ds. Quist geporteerd geweest voor de zgn. 'kleine oecumene' is duidelijk geworden door zijn inzet voor het tot stand komen van nauwer samenleven met de Nederlands Gereformeerde Kerken in Rijswijk, Apeldoorn en Haarlem en met de Gereformeerde Kerk (vrijg.) in Haarlem en Zwolle.

In Zwolle heeft hij mogen beleven hoe een gemeente veranderde naar een meer missionair – gemeentezijn. Het gevolg(?) was dat er een behoorlijk aantal mensen gelovig werden en daarna als volwassenen gedoopt werden.

In het bredere kerkelijke leven maakte hij jarenlang deel uit van het deputaatschap voor radio- en televisiediensten; de laatste jaren is hij voorzitter van de stichting Zendtijd voor (de) Kerken (ZvK).

Als grootste moeite ervaart Quist, dat je (persoonlijk en als gemeente) niet de ruimte wordt geboden die je anderen wél wilt bieden, of: wél vertrouwen geven maar geen vertrouwen ontvangen.

De grootste zorg die Quist heeft is: welke plaats bieden onze kerken aan integer samenlevende homofiele broeders en zusters?

Drs. W.J. Quist zegt tenslotte, dat hij in prediking en pastoraat (geleefd en) gewerkt heeft in het verlangen mensen bij de Here Jezus te brengen en te houden.

De levensweg van **Arie Stehouwer** leek aanvankelijk de kant van de verpleging (psychiatrie) op te gaan in plaats van naar de verkondiging van het Evangelie.

In 1953 behaalde hij het zwarte kruis – verpleging in de psychiatrie – en maakte meteen daarna de overstek naar Canada, waar hij in 1954 in het huwelijk trad. Stehouwer werkte in twee ziekenhuizen en studeerde in zijn vrije tijd.

Aan het Calvin College behaalde hij zijn Bachelor of Arts en aan het Calvin Seminarie zijn Bachelor of Divinity.

In de Free Reformed Church diende hij drie gemeenten: Chatham en London in Ontario en Aldergrove in British Columbia.

Na bijna dertig jaar in Canada geleefd te hebben, kwamen ds. en mev. Stehouwer weer terug in Nederland, omdat de gemeente van Nijkerk hem begeerde als voorganger. Na zes jaar ging de weg naar Vlaardingingen, waar ds. Stehouwer nog negen en een half jaar zou werken tot boven de emeritaatgerechtigde leeftijd. Ook toen, in 1998, was hij nog niet uitgediend, want hij verrichtte nog zeven jaren hulpdiensten in Zuidland.

Achttien jaar lang leidde ds. Stehouwer diensten voor vakantiegangers in Vallon Pont d'Arc.

Terugkijkend kan Stehouwer niet anders zeggen dan: *De Here God heeft ons leven geleid. Hij zorgde voor alles. Hij is machtig. Zijn trouw is groot.*

Met dank aan God werd op 22 november 2007 herdacht, dat op die dag 40 jaar geleden **Jaap Verhage** in zijn eerste gemeente Meppel in het ambt bevestigd werd. De bevestiger was ds. H. Toorman, 'wiens prediking tijdens mijn jeugd-jaren voor mij veel betekend heeft vanwege de nadruk op Gods genadige beloften'. De eerste jaren was Verhage als vrijgezel in de Meppeler pastorie, maar met goede zorg van de gemeente omringd! Groot geluk viel hem ten deel, toen de vrijgezellenstaat op 2 september 1970 ten einde liep en hij met zijn vrouw Willemien Groeneveld onder grote belangstelling van de gemeente in het huwelijk trad! Samen met haar mochten goede jaren beleefd worden in deze warme, hartelijke gemeente!

Hierna leidde de Here de weg naar Goes. De bevestiging vond op 29 oktober 1976 plaats door ds. H. Toorman en zwager ds. W.P. de Groot. Elf jaren heeft hij mogen werken in deze dynamische Zeeuwse stad in een gemeente die volop in opbouw was, zowel uiterlijk als innerlijk.

Vervolgens werd de ambtelijke weg geleid naar Broek op Langedijk, een protestants-christelijke enclave in 'donker' Noord-Holland. Op 30 oktober 1987 vond de bevestiging plaats door ds. J.W. van de Gronden. Het was een relatief grote, regionale gemeente met eerst twee, later drie preekplaatsen. De gemeente had uitstraling naar buiten, had een bijzonder gevoel voor humor en wilde leven bij een praktische uitleg van Gods Woord. De pastorie had een open deur, velen zijn naar binnen gegaan!

Op 12 september 1997 vond de bevestiging plaats in de vierde en laatste gemeente, Stadskanaal, door ds. W.P. de Groot. In deze gemeente kwamen er o.a. nauwe contacten met de Gereformeerde Kerk (vrijg.) en de orthodoxe Hervormde Gemeente aan de Oosterkade. Gezamenlijk werden onder meer laagdrempelige evangelisatiediensten gehouden.

Op 2 september 2007 kwam aan het werk in deze gemeente een einde wegens emeritaat verleend op 65-jarige leeftijd. Het werd een mooie afscheidszondag met viering van het Heilig Avondmaal in de morgendienst en in de avonddienst in het bijzijn van velen uit heel het land en dankbare afsluiting van de actieve dienst. De drie-enige God werd innige dank toegebracht voor alle kracht en zegen en genade aan het gezin Verhage geschonken!

Terugblikkend op de afgelopen 40 jaren van staan in het ambt van predikant in onze kerken wil Verhage opmerken: *Hoewel ik deel mocht uitmaken van diverse deputaatschappen binnen ons kerkverband, ging mijn voorkeur toch uit naar het werken in de eigen plaatselijke gemeente. Het ambt van herder en leraar, van pastoraat en prediking was mij dierbaar. De genade van onze Here Jezus Christus voor verloren zondaren aan te prijzen voor jong en oud was het hart van deze bediening mij door Gods barmhartigheid toevertrouwd!*

TOT SLOT

Aan het einde gekomen van onze rondgang door 2007 zeggen we: dit was het werk van onze handen.

We zijn dankbaar voor alles, wat gedaan mocht worden.

We vragen om vergeving over het feit, dat het zo vaak ONS werk was, waaraan zonden en gebreken kleven.

We bidden om Gods zegen over ZIJN eigen werk.

Aan het begin van het jaaroverzicht 2007 staan de laatste woorden van Psalm 90.

Aan het einde van het jaaroverzicht 2007 citeren we de eerste woorden van Psalm 90:

Here, Gij zijt ons een toevlucht geweest
van geslacht tot geslacht.

Met die belijdenis keken we naar de gebeurtenissen van 2007.

Met die belijdenis staan we in de wereld van 2007 en van 2008.

Met die belijdenis, die als het Evangelie verkondigd mag worden, gaan we Gods grote toekomst tegemoet.

Hoogeveen

H.J.Th. Velema